

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Djurskyddslag

1997-98

nr 3

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar en djurskyddslag. Rätten att lagstifta om djurskyddet är ett av de nya rättsområden som överfördes till landskapet genom den nya självstyrelselagen. Det innebär att den rikslagstiftning på området som var gällande när den nya självstyrelselagen trädde i kraft tillämpas i landskapet tills den upphävs genom landskapslag. Förslaget är utformat som en ramlag som innehåller de grundläggande principerna inom djurskyddet. Avsikten är att med denna lag skapa en grund för en enhetlig djurskyddslagstiftning i landskapet. Av förslagets utformning följer att det bör kompletteras med mer detaljerade bestämmelser vilket enligt förslaget skall ske genom landskapsförordning. Valet av den föreslagna modellen underlättar bland annat en framtida anpassning av lagstiftningen till EG-rätten på området.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Gällande lagstiftning

1.1. Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 17 punkten självstyrelselagen (71/91) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om djurskydd och veterinärväsendet med de undantag som anges i 27 § 31–33 punkten samma lag. Av de nämnda undantagen är 31 och 32 punkten aktuella i det här sammanhanget, de rör smittsamma sjukdomar hos husdjur samt förbud mot införande av djur och djurprodukter. Förvaltningsbehörigheten följer enligt självstyrelselagens 23 § lagstiftningsbehörigheten. Enligt 30 § 8 punkten samma lag skall dock landskapsstyrelsen även sköta de uppgifter som enligt lagstiftningen om smittsamma sjukdomar hos husdjur ankommer på riksmyndighet.

Beträffande utrikeshandel har riket lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 12 punkten självstyrelselagen. Det anses dock endast gälla begränsningar som görs av handelspolitiska skäl, införs begränsningar av andra orsaker skall behörigheten bedömas utifrån det rättsområde som åtgärderna sakligt tillhör.¹ Därmed har landskapet behörighet i fråga om begränsningar i utrikeshandeln som grundar sig på djurskyddsskäl, såvida det inte rör sig om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos husdjur eller förbud mot införsel av djur och djurprodukter. Emellertid utgörs begränsningar i utrikeshandeln som motiveras med djurskyddsskäl nästan uteslutande av just förbud mot införsel av djur eller djurprodukter. Tullens verksamhet och gränsbevakningen hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Lagstiftning om genteknik är ett relativt nytt rättsområde som inte nämns särskilt i självstyrelselagen. Både Ålandsdelegationen och Högsta domstolen har slagit fast att riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om genteknik.² Beträffande straffbestämmelserna slutligen, har landskapet enligt 18 § 25 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om beläggande med straff och storleken av straff inom de rättsområden som hör till landskapets behörighet. Lagstiftning om förverkandepåföljd hör dock till rikets behörighet.

1.2. Gällande djurskyddslagstiftning

Djurskydd är ett av de rättsområden som överfördes från rikets lagstiftningsbehörighet till landskapets genom ikraftträdandet av den nya självstyrelselagen (71/91). Enligt lagens

¹ Se RP nr 73/1990 rd. s.75

² Å. D. utlåtande nr 10/96 och HD utlåtande 1046/96 angående landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om genteknik och genetiskt modifierade organismer, antagen av lagtinget 19.1.1996.

71 § skall rikslagstiftning som gällde inom sådana rättsområden när självstyrelselagen trädde i kraft den 1 januari 1993 fortsättningsvis tillämpas i landskapet tills den upphävs genom landskapslag. I detaljmotiveringen till paragrafen sägs emellertid uttryckligen att förvaltningen beträffande dessa rättsområden övergår omedelbart när lagen träder i kraft. Det innebär att landskapet har haft behörighet vad gäller förvaltningen av djurskyddsområdet sedan den 1 januari 1993.

Djurskyddet i landskapet regleras för närvarande i följande riksförfattningar, till de delar de fortfarande är tillämpliga i landskapet:

Djurskyddslagen (FFS 91/1971),

Djurskyddsförordningen (FFS 333/1971),

Förordningen om transport av djur med motorfordon (FFS 335/1971),

Förordningen om försöksdjursverksamhet (FFS 1076/1985), samt

Förordningen om kringföringshandel med husdjur (FFS 280/1968), med stöd av lagen om kringföringshandel (FFS 389/1961).

Den ovan nämnda djurskyddslagen trädde i kraft 1971 och har därefter ändrats fyra gånger, varav den senaste ändringen gjordes 1995 och därför inte är tillämplig i landskapet. Lagen innehåller dels bestämmelser av generell natur och dels mer precisa förbud och föreskrifter. Enligt de allmänna reglerna skall djur behandlas väl och inte åsamkas onödigt lidande, förvaringsplatser för djur skall vara tillräckligt rymliga och ändamålsenliga och djur bör få ordentligt med vila. Dessutom är det förbjudet att åsamka djur onödig smärta eller plåga, liksom att lämna djur som är i ens vård utan erforderlig skötsel samt att överanstränga djur eller att hålla dem i oskäligt sträng tukt.

Enligt djurskyddslagen är det också förbjudet att tillverka, importera, saluföra och överlåta redskap som åsamkar djur onödig smärta. Vilda däggdjur och fåglar får i regel inte tas om hand. Djurs prestationsförmåga får inte påverkas på konstgjord väg och dessutom förbjuds sådan djurförädling som kontinuerligt leder till att det föds individer som inte naturligt kan upprätthålla sina normala livfunktioner. Utöver detta finns bestämmelser om hur man skall förfara när man påträffar ett sjukt eller hjälplöst djur samt regler för när och hur operativa ingrepp får göras, till exempel får svansen på en hund endast kuperas när hunden är yngre än fem dygn. Dessutom finns vissa anmälnings- och tillståndskrav, exempelvis krävs tillstånd för försöksdjursverksamhet och användning av djur på cirkus.

Eftersom förvaltningen har överförs från riket till landskapet ankommer tillsynen över djurskyddet på landskapsstyrelsen. I praktiken sköts tillsynen i huvudsak inom ramen för veterinärväsendet.

1.3. Annan lagstiftning som rör djurskydd

Veterinärvården är sammankopplad med djurskyddet främst genom att tillsynen som ovan nämnts i huvudsak ankommer på veterinärerna. Tidigare reglerades veterinärvården dels i en överenskommelseförordning, förordning om veterinärvården i landskapet Åland (28/71), och dels i landskapslagen om kommunal veterinärvård (68/73). Både överenskommelseförordningen och landskapslagen har upphävts och veterinärvården i landskapet regleras nu i den plan för hälso- och sjukvård som landskapsstyrelsen varje år antar i enlighet med landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/93). Det betyder att man i landskapet helt har frångått det system med kommunala veterinärer som man fortsättningsvis tillämpar i riket.

Inom hälso- och sjukvårdslagstiftningen finns också andra bestämmelser som indirekt rör djurskyddet. I landskapslagen om hälsovården (36/67) finns bestämmelser om hållande av djur. Här läggs dock den huvudsakliga tyngdpunkten på att djurhållning inte får medföra sanitär olägenhet. Men här innefattas ändå sådana krav som att ladugård för mjölkkor skall ha tillräcklig belysning och ventilation samt att där skall finnas vatten av tillfredsställande kvalitet i tillräcklig utsträckning. Dessutom ställs i lagstiftningen om livsmedelshygien krav som gäller för slakterier och slaktplatser och som i praktiken anknyter till djurskyddet.

När det gäller djurskydd för vilda djur finns vissa regler inom jakt-, fiske- och naturvårdslagstiftningen. Enligt jaktlagen för landskapet Åland (31/85) skall jakt bedrivas så att viltet inte åsamkas onödigt lidande. Lagen innehåller också bestämmelser om tillsyn över hund och katt, däribland regler för hur man skall förfara vid omhändertagande av lösa hundar samt när förvildade katter får dödas. Dessutom finns mer detaljerade restriktioner för vilka typer av fångstredskap och fångstsätt som får användas vid jakt. Slutligen finns också en bestämmelse om att polismyndighet har rätt att besluta om avlivning av vilt som är sårat, skadat eller sjukt. Även i landskapslagen om fiske i landskapet Åland (39/56) finns regler för tillåtna och förbjudna fiskeredskap och fiskesätt. Enligt landskapslagen om naturvård (41/77) får inte fridlysta djur skadas eller dödas. Även om det grundläggande syftet är att skydda hotade arter utsträcker sig skyddet till att gälla även för enskilda individer.

2. Utblick

2.1. Riket och Sverige

Djurskyddslagstiftningen i riket och i Sverige är tämligen likartad. I riket förnyade man sin lagstiftning på området under 1996 medan den svenska motsvarigheten är från slutet av 80-talet. I båda fall har man använt sig av ett system med en ramlag, innehållande

de grundläggande principerna och mer generella bestämmelser, som sedan har följts upp med förordningar och andra föreskrifter. På den lägre nivån finns bland annat regler för djurhållning, djurtransporter, användning av djur för uppvisning samt försöksdjursverksamhet. Metoden med en ramlag har visat sig vara den mest ändamålsenliga, främst för att djurskyddsbestämmelserna lättare skall kunna anpassas till de nya rön som fortsättningsvis följer av utvecklingen och forskningen på området. Dessutom innebär användningen av detta system att genomförande av EG-rätten går smidigare än om all reglering hade skett på lagnivå.

2.2. Europeiska gemenskapens djurskyddsregler

Inom djurskyddsområdet har Europeiska gemenskapen antagit direktiv som rör slakt och avlivning, transport av djur, försöksdjur samt vissa typer av djurhållning. Reglerna har formen av minimikrav och det är alltså möjligt för medlemsstaterna att ha strängare regler, dessa får dock inte utgöra handelshinder. Samtliga direktiv som räknas upp nedan är i huvudsak uppbyggda så att i direktivtexten ges mer allmänna bestämmelser medan detaljföreskrifter finns i bilagor.

Rådets direktiv 86/609/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål. Direktivet innehåller bestämmelser för försöksdjursverksamhet, för anläggningar som bedriver sådan verksamhet samt tillsynsbestämmelser. Enligt direktivet skall statistik föras över djurförsök och de djur som används vid dem. Direktivet skulle ha genomförts senast 24 november 1989.

Rådets direktiv 88/166/EEG om anpassning till domstolens dom i mål 131/86. Direktivet gäller en minimistandard för skyddet av värphöns i bur och upphäver direktiv 86/113/EEG som ogiltigförklarades av EG-domstolen. Det innehåller bestämmelser för skötseln av och tillsynen över höns som hålls i bur samt regler för hur stort utrymme varje höna skall ha tillgång till. Direktivet skulle ha genomförts senast 1 juli 1987 med undantag för vissa bestämmelser som skall gälla först efter en övergångsperiod.

Rådets direktiv 91/628/EEG om skydd av djur under transport och ändring av direktiven 90/425/EEG och 91/496/EEG. Direktivet gäller transporter längre än 50 km av alla djur. Vissa undantag görs bland annat för medtagande av sällskapsdjur på resa och lantbrukares flyttning av djur exempelvis mellan olika beten. Direktivet har ändrats genom direktiv 95/29/EG som också innehåller vissa tillägg till det. Dessutom finns ett kommissionsförslag³ till beslut om ändring av direktivets bilaga VIII som innehåller föreskrifter

³ KOM (96) 708 slutlig

för färdplaner. Grunddirektivet från 1991 skulle ha genomförts senast 1 januari 1993 och ändringarna från 1995 senast 31 december 1996.

Rådets direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar. Direktivet gäller kalvar som hålls instängda för uppfödning eller gödning. Med kalv avses i direktivet ett nötkreatur som är högst sex månader. Direktivet innehåller bestämmelser om hantering och behandling av kalvar, utrymmen för dem samt inspektioner av anläggningar för hållande av kalvar. Direktivet skulle ha genomförts senast 1 januari 1994 med undantag av vissa bestämmelser som gäller först efter en övergångsperiod.

Rådets direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning. Direktivet gäller hållande av svin för avel eller slakt och innehåller bestämmelser om utrymmen, djurmiljö, skötsel samt inspektioner av anläggningar. Direktivet skulle ha genomförts senast 1 januari 1994 med undantag för vissa regler som skall tillämpas först efter en övergångsperiod.

Rådets direktiv 93/119/EG om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning. Direktivet gäller för djur som föds upp och hålls för produktion av kött, skinn, päls eller andra produkter, och innehåller bestämmelser för hanteringen av djur före och under slakt samt avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning. Undantag görs bland annat för djur som används vid vetenskapliga experiment. Direktivet skulle ha genomförts senast 1 januari 1995.

2.3. Europarådets djurskyddskonventioner

Europarådet har antagit fem konventioner om skydd av djur. Konventionerna är följande:

Europeiska konventionen om skydd av djur under internationell transport.

Europeiska konventionen om skydd av ryggradsdjur som används för försök och annat vetenskapligt ändamål.

Europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur.

Europeiska konventionen om skydd av djur som förs till slakt.

Europeiska konventionen om skydd av sällskapsdjur.

Finland tillträdde dessa konventioner innan lagstiftningsbehörigheten på djurskyddsområdet överfördes till landskapet. Europeiska gemenskapen har undertecknat och ratificerat konventionerna om skydd av animalieproduktionens djur samt om skydd av slaktdjur och undertecknat konventionen om skydd av försöksdjur. Härav följer att dessa konventioner beaktats av Europeiska gemenskapen när direktiven utarbetats. Också de övriga konventionerna om djurskydd synes ha legat till grund för EG-direktiven.

3. Överväganden

Den djurskyddslagstiftning som för närvarande gäller i landskapet är mycket splittrad. Den rikslagstiftning som är tillämplig här är uppdelad på en djurskyddslag och ett flertal förordningar. Fem av förordningarna gäller ikraftträdande av europeiska djurskyddskonventioner och deras tillämplighet i landskapet kan ifrågasättas. Splittringen understryks ytterligare av att man på veterinärområdet för landskapets del har fört över regleringen till hälso- och sjukvårdsplanen, vilket betyder att vissa delar av djurskyddslagen som gäller tillsyn inte är tillämpliga i landskapet. Dessutom kan det tyckas råda en viss oklarhet beträffande vilken myndighet som skall handha tillståndsgivning och ta emot anmälningar. Enligt den gällande lagen är jord- och skogsbruksministeriet tillståndsmyndighet medan länsstyrelsen tar emot anmälan i de fall det krävs sådan. Ikraftträdandet av den nya självstyrelselagen innebär dock att förvaltningen inom djurskyddet övergick till landskapet till de delar lagstiftningsbehörigheten överfördes från riket. Det betyder att förvaltningsbestämmelserna i den gällande djurskyddslagstiftningen till dessa delar inte skall tillämpas utan att landskapstyrelsen skall fungera som både tillstånds- och anmälningsmyndighet. Att en ny djurskyddslag har stiftats i riket, i vilken föreskrivs att länsstyrelsen är både tillstånds- och anmälningsmyndighet, ökar ytterligare osäkerheten. Det här har lett till brister i landskapet beträffande kravet på tillstånd och anmälan, exempelvis har de cirkusar som verkat här endast haft näringstillstånd och inget tillstånd som föreskrivs enligt 6 § gällande djurskyddslag. Allt detta sammantaget gör det svårt för gemene man att veta vad som gäller och vilka regler som skall tillämpas inom djurskyddet.

Under den tid som den gällande djurskyddslagen har varit i kraft har en avsevärd utveckling skett på djurskyddsområdet. Forskningen har gjort nya rön om djurens välbefinnande, både i psykiskt och fysiskt hänseende. Detta har i sin tur lett till att uppfattningen om djurs värde har förändrats, liksom även synen på hanteringen av djur i allmänhet. Samtidigt har den ekonomiska utvecklingen medfört ett allt större behov av rationalisering inom animalieproduktionen vilket har betytt nya problem i djurskyddshänseende.

Under de senaste tio åren har de flesta europeiska länderna förnyat sin djurskyddslagstiftning. Som redovisats ovan har Europarådet antagit flera konventioner på området och Europeiska gemenskapen har antagit direktiv som i hög grad motsvarar bestämmelserna i nämnda konventioner. Trots att konventionerna i fråga har trätt i kraft i Finland har de inte till fullo överförts till den nationella lagstiftningen förrän genom reformen av djurskyddslagstiftningen. Genom inträdet i Europeiska unionen är landskapet också skyldigt att genomföra EG-bestämmelserna inom landskapslagstiftningen. I den gällande lagstiftningen finns brister på flera punkter i detta avseende. Med tanke på framtida ändringar och utvidgningar av EG-rätten på området vore det mest ändamålsenligt att anta en ramlag om djurskydd och följa upp den med mer detaljerade bestämmelser i landskapsförordning.

4. Huvudpunkterna i förslaget

4.1. Allmänt om förslaget som helhet

Den föreslagna lagen är avsedd att skapa en grund för en enhetlig landskapslagstiftning på djurskyddsområdet. Lagen har utformats som en ramlag och innehåller bestämmelser om djurhållning, djurtransporter, avlivning och slakt, anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet, förvaltning och tillsyn samt ansvarsbestämmelser. Den grundläggande avsikten med både den gällande och den föreslagna djurskyddslagen är att skydda djur från onödigt lidande, förslaget har dock utökats med ett krav på att även skydda djur mot sjukdom. För att i någon mån konkretisera begreppet "onödigt lidande" uttrycks i förslaget en princip om proportionalitet. Redan den gällande lagen baseras på denna princip trots att den inte klart uttrycks. Principen föreslås ligga till grund för all djurskyddslagstiftning. Enligt principen är lidande som djur utsätts för inte onödigt om det står i proportion till den nytta som erhålls. Nyttan skall antingen tillkomma djuret som utsätts för lidandet eller annars vara en godtagbar samhällelig nytta. På detta sätt anges att åtgärder inte får utsätta djur för hur mycket lidande som helst även om åtgärderna medför en viss nytta, samt att den nytta som erhålls skall vara en specifik nytta. Naturligtvis kommer definitionen av vad som är onödigt lidande även i fortsättningen i hög grad vara en bedömningsfråga, men den här uttryckta principen anger vad som i första hand bör beaktas vid en sådan bedömning.

De bestämmelser som finns i den gällande djurskyddslagen finns i stort sett kvar i den föreslagna lagen. De är dock mer detaljerade och har utökats med ytterligare bestämmelser. Nyheter i den föreslagna lagen är regler för bland annat påverkande av djurs produktionsförmåga och farmer för produktion av kött, ägg och avelsdjur för sådan produktion. Dessutom är bestämmelserna om förvaltning och tillsyn helt nya, de har anpassats till de förhållanden som råder i landskapet och är baserade på den praxis som redan utvecklats för tillsynen över djurskyddet (se nedan avsnitt 4.3.).

4.2. Djurhållning, djurtransporter samt avlivning och slakt

I kapitlet om djurhållning finns generella bestämmelser för hur djurskyddet skall tillgodoses vid all slags djurhållning. De utrymmen där djur hålls skall vara anpassade till djurens behov och djuren skall få tillräcklig tillsyn och skötsel. Operativa ingrepp på djur skall i regel inte vara tillåtna såvida de inte är berättigade av veterinärmedicinska skäl. Enligt den gällande lagen är det till exempel tillåtet att kupera svansen på en hund som är yngre än fem dygn. Enligt förslaget skall det inte finnas någon möjlighet att göra undantag från förbudet mot operativa ingrepp om syftet är att ändra djurets utseende eller göra det stumt.

Enligt den gällande lagen är det förbjudet att dopa djur, det vill säga att öka, minska eller upprätthålla ett djurs prestationsförmåga på konstgjord väg. Enligt förslaget skall det även vara förbjudet att öka ett djurs produktionsförmåga på ett konstgjort sätt. Det betyder till exempel att användning av hormoner vid djuruppfödning endast är tillåten såvida det kan visas att djurens hälsa eller välbefinnande inte påverkas negativt. Lagförslaget är utformat så att läkemedel och ämnen som höjer djurens produktionsförmåga antas påverka djuren negativt om inte motsatsen har bevisats.

Vid transport av djur gäller naturligtvis också den generella principen att djuren inte får utsättas för onödigt lidande. Vid transporter finns dock i regel större risk för att djur utsätts för lidande än vid vanlig djurhållning. Därför är det befogat att ytterligare reglera djurtransporter. I den föreslagna lagen ges endast de grundläggande djurskyddskraven vad beträffar transporter. Avsikten är att i en landskapsförordning ange mer detaljerade bestämmelser om bland annat hur djur får transporteras och de krav som ställs på de transportmedel som används. Reglerna för de verksamheter som kräver anmälan eller tillstånd har samlats i ett särskilt kapitel och till de verksamheter som föreslås bli tillståndspliktiga hör transport av djur i kommersiellt syfte.

För avlivning och slakt, liksom för transporter, är det befogat att ha särskilt högt ställda krav i djurskyddshänseende. Påpekas bör att bestämmelserna om avlivning och slakt, liksom resten av lagen, även gäller fiskar. Det betyder att man även vid fiske skall försäkra sig om att fiskarna avlivas på ett sätt som motsvarar kraven på djurskydd. Det är naturligtvis inte alltid praktiskt möjligt att genast avliva fiskar när de dras upp ur vattnet. Exempelvis kan man inte kräva att den som trålar strömming skall bedöva och avbloda varje enskild strömming så snart den kommer upp i båten. Men i regel gäller samma krav för fisk som för andra djur även i detta sammanhang. För närvarande ställs inga sådana krav inom djurskyddslagstiftningen vilket har lett till att fisken idag många gånger ligger och självdör i affärernas kyldiskar. Detta är inte acceptabelt, varken från djurskyddssynpunkt eller med tanke på livsmedelshygienen.

4.3. Förvaltning och tillsyn

I praktiken finns redan en delvis fungerande organisation för tillsynen över djurskyddet. Denna organisation finns dock inte annat än till vissa delar reglerad i lagstiftningen. Enligt förslaget skall den befintliga organisationen finnas kvar i stort sett oförändrad, vilket betyder att tillsynen över djurskyddet i landskapet delas mellan tre myndigheter nämligen landskapsstyrelsen, Ålands hälso- och sjukvård (nedan ÅHS) och polisen. Landskapsstyrelsen föreslås ha den mer övergripande funktionen genom att handha förvaltningen och den allmänna tillsynen. Landskapsstyrelsen skall också vara anmälnings- och tillståndsmyndighet samt föra de register som djurskyddslagstiftningen förutsätter.

Landskapsstyrelsen skall enligt förslaget vara den enda tillsynsmyndighet som har rätt att utföra inspektioner utan att det finns någon misstanke om att djurskyddslagstiftningen har överträtts. Dessutom föreslås landskapsstyrelsen vara den myndighet som fattar beslut om åtgärder som djurägaren skall vidta för att rätta till missförhållanden som är en följd av lagöverträdelse. Samtliga tillsynsmyndigheter skall dock ha rätt att utföra inspektioner i de fall det finns misstanke om att djurskyddslagstiftningen har överträtts. För ÅHS del betyder det att djurskyddstillsynen sköts av veterinärerna och hälsoinspektörerna. Hälsoinspektörerna verkar vid hälsonämnden. När de fullgör sina uppgifter inom djurskyddet lyder de under ÅHS eftersom ansvaret för djurskyddet finns hos myndigheten. Idag verkar för ÅHS tre veterinärer och fyra hälsoinspektörer. Sedan årsskiftet har veterinärerna vid ÅHS ansvaret för köttbesiktningen vilket betyder att de uppgifter som enligt förslaget skall handhas av besiktningsveterinären faller på dem. Polisens funktion inom tillsynen över djurskyddet är i första hand att rycka ut i situationer där det krävs omedelbara åtgärder, exempelvis vid trafikolyckor med djur inblandade eller då en inspektion måste göras under sådan tid på dygnet att ingen veterinär finns att tillgå. Eftersom polisen inte kan förväntas ha någon veterinärmedicinsk kompetens bör man alltid sträva till att samråda med en veterinär i den mån det är möjligt.

5. Remissbehandling

Förslaget till djurskyddslag för landskapet Åland har skickats på remiss till Ålands hälso- och sjukvård, Ålands polisdistrikt, Ålands djurskyddsförening, Ålands producentförbund samt Ålands fiskarförbund.

6. Förslagets administrativa och ekonomiska verkningar

Den föreslagna lagen har inga direkta administrativa verkningar. Bestämmelserna i den bygger på en redan existerande organisation där landskapsstyrelsen fungerar som en övergripande förvaltnings- och tillsynsmyndighet och där ÅHS och polisen har en kompletterande roll som tillsynsmyndigheter. Den oklarhet som ansetts råda om tillstånds- och anmälningsskyldighet har lett till att de flesta verksamheter som avses i förslagets kapitel 5 bedrivs utan sådant tillstånd eller anmälan som de borde ha enligt den gällande lagen. Det här betyder att landskapsstyrelsen som tillstånds- och anmälningsskyldighet kommer att utsättas för en viss ökad arbetsbörda särskilt i inledningsskedet. Inga av de verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsskyldighet förekommer dock i någon större utsträckning i landskapet varför antalet ärenden inte blir särskilt stort. Å andra sidan kan varje enskilt ärende bli extra tidskrävande eftersom det inte finns någon vana att hantera dessa ärenden.

Enligt lagförslaget skall ett register över transportörer som transporterar djur i förvärvssyfte byggas upp. För närvarande finns endast ett fåtal transportörer i landskapet som skall omfattas av detta register. Att bygga upp registret kräver naturligtvis samma arbetsinsats oavsett hur många transportörer det finns i landskapet men det utgör en engångsuppgift. Att sedan upprätthålla registret torde inte öka arbetsbördan nämnvärt. Däremot kan nämnas att bestämmelserna i EG-direktiven om djurtransporter och olika slag av djurhållning, och som landskapsstyrelsen har för avsikt att genomföra genom landskapsförordning, kommer att innebära ytterligare arbetsuppgifter. Dessa arbetsuppgifter härrör främst från den ökade tillsynen över bestämmelserna samt den rapportering till Europeiska unionen som direktiven kräver.

Lagförslaget har heller inte i sig några direkta ekonomiska verkningar varken för landskapet, övriga tillsynsmyndigheter eller de privata näringsidkarna. Enligt förslaget skall djurägaren eller -innehavaren stå för de kostnader som uppstår när missförhållanden rättas till enligt förslagets 49 och 51 §§. Det är dock ingen ny bestämmelse utan den finns redan i den gällande lagen, och innebär dessutom att den djurägare eller -innehavare som sköter sina djur såsom lagen föreskriver inte drabbas av några kostnader. De utgifter som blir följderna av att landskapet enligt 64 § skall kunna ersätta kostnaderna i första hand torde rymmas inom de nuvarande budgetramarna. För det första har det visat sig vara ovanligt att man är tvungen att vidta sådana brådskande åtgärder och för det andra skall djurägaren eller -innehavaren slutligen stå för denna kostnad. När det gäller förslagets ekonomiska verkningar kan dock nämnas att de bestämmelser som kommer att ingå i framtida landskapsförordningar med stöd av den föreslagna lagen kan komma att innebära ökade utgifter. Landskapets utgifter kan ökas genom att den ovan nämnda tillsynen och rapporteringen kräver mer arbetskraft än vad som idag finns tillgängligt. Enskilda näringsidkare kan råka ut för ökade utgifter exempelvis om de utrymmen där djuren hålls måste anpassas till högre djurskyddskrav. Risken för att detta skall ge upphov till några större utgifter inom en överskådlig framtid är dock liten, eftersom djurhållningen i landskapet redan ligger på en förhållandevis hög nivå.

DETALJMOTIVERING

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Lagens syfte. Syftet med lagen är å ena sidan att skydda djur från sådant lidande som kan förhindras och förebyggas. Med lidande avses fysiskt obehag och smärta, men även negativa förnimmelser på det psykiska planet såsom ångest, rädsla och stress innefattas i begreppet. Lagen syftar å andra sidan också till att främja djurens välbefinnande, vilket betyder att de skall ges bästa möjliga omvårdnad och behandling. Välbefinnande avser inte bara det fysiska hälsotillståndet utan även det psykiska. Både skyddet av djuren och

främjandet av deras välbefinnande skall baseras på den kunskap som finns om djur och deras upplevelser och förnimmelser.

2 § Tillämpningsområde. Lagen gäller behandling och hantering av husdjur, djur som hålls i fångenskap eller på annat sätt i människans vård samt vilda djur. Det finns även bestämmelser som rör djurskyddsområdet i annan lagstiftning. Sådana bestämmelser finns i jaktlagen för landskapet Åland, landskapslagen om fiske, landskapslagen om naturvård samt landskapslagen och landskapsförordningen om hälsovården. Dessutom finns bestämmelser som rör djurskydd men som hör till rikets lagstiftningsbehörighet i gentekniklagen (FFS 377/1995).

3 § Grundläggande principer. Här uttrycks de grundläggande principerna för djurskyddet vid all behandling och hantering av djur. Övriga bestämmelser i lagen har sin grund i dessa principer. Enligt paragrafen finns en skyldighet att skydda djuren mot onödigt lidande och mot sjukdom samt att främja djurens hälsa och ta hänsyn till deras behov. Paragrafens 2 mom. innehåller ett absolut förbud mot att utsätta djur för onödigt lidande. Frågan om när ett djurs lidande skall anses vara onödigt är naturligtvis en bedömningsfråga. Sådant lidande som med rimliga medel kan förhindras eller förebyggas är alltid onödigt. Ett visst mått av lidande kan emellertid accepteras, till exempel den stress som vissa djur upplever vid förflyttningar till en främmande miljö och som inte alltid kan undvikas. Ett annat exempel är den smärta ett djur utsätts för med bedövningssprutan inför en operation. Ett grundläggande krav är dock att det lidande som djur utsätts för skall stå i proportion till den nytta som erhålls. Nyttan innebär i detta fall nytta för djuret självt eller en godtagbar samhällelig nytta. Detta betyder exempelvis att en åtgärd som innebär att djur utsätts för lidande aldrig är tillåten om den endast medför nytta för djurägaren. Kravet på proportionalitet innebär också att allt lidande som inte kan förhindras ovillkorligen skall minimeras. Enligt den gällande lagens 2 § 3 mom. anges i förordning exempel på vad som avses med att djur åsamkas onödig smärta eller plåga. Landskapsstyrelsen har valt att inte föreslå en sådan möjlighet. Det innebär dock ingen förändring i sak. De åtgärder som anges i den gällande djurskyddsförordningens 1 § är antingen sådana som utan tvekan utsätter djur för onödigt lidande eller sådana som ändå lämnar ett visst utrymme för bedömning.

Kravet på att djur skall skyddas mot sjukdom innebär att djur inte får utsättas för sjukdom oavsett om de därigenom utsätts för lidande eller inte. Försöksdjursverksamhet innebär dock ofta att djur utsätts för sjukdom vilket bör anses berättigat, förutsatt att de krav som ställs i 41 § tillgodoses. Därför föreslås att djur endast skall få utsättas för sjukdom inom ramen för försöksdjursverksamhet som landskapsstyrelsen beviljat tillstånd för.

4 § Uppsiktsskyldighet. Bestämmelsen motsvarar i stort sett 14 § i den gällande lagen, dock så att skyldigheten enligt den gällande lagen begränsar sig till att se till att barn inte plågar djur.

2 kap. Djurhållning

5 § Utrymmen för djur. Paragrafen innehåller generella krav på utrymmen där djur hålls samt ett förbud mot att hålla djur på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Utrymmen för djur skall uppfylla vissa normer beträffande storlek, ljus, skydd för djuren samt hygien. Normerna varierar naturligtvis mellan olika djurarter, och även inom djurarterna, och det kan även finnas andra behov som skall tillgodoses. Landskapsstyrelsen avser att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om hur olika utrymmen för djurhållning skall vara beskaffade.

6 § Tillsyn och skötsel av djur. I paragrafen ställs krav på att djur skall få den föda, vätska, skötsel och tillsyn som de behöver. Med begreppet djur som är i människans vård avses främst husdjur men även andra djur som lever under mänsklig uppsikt, exempelvis vilda djur som hålls i hägn eller som har tagits om hand för sjukvård. Med vård avses i detta fall inte nödvändigtvis sjukvård utan skötsel och tillsyn i största allmänhet. Avsikten är att ett djur inte skall få överges om det på ett eller annat sätt har vant sig vid mänsklig tillsyn och på så sätt blivit beroende av människor och därför inte kan klara sig självt. Dessutom ställs ett specifikt krav på att sjuka djur skall ges den sjukvård de behöver. Liksom de krav som ställs i föregående paragraf avser landskapsstyrelsen att precisera kraven i denna paragraf i en landskapsförordning.

7 § Behandling av djur. I paragrafen förbjuds överansträngning av djur samt oskäligt sträng dressyr och alltför hårdhänt behandling av djur. Djur får heller inte hållas bundna på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Paragrafen gäller för all verksamhet som hänför sig till djur, såsom skötsel, användning för olika ändamål och aktiviteter, transport och annan förflyttning. Djur får inte överansträngas vid tävlingar och inte heller när de används i arbete eller andra aktiviteter. Vad som är oskäligt sträng dressyr kan vara svårt att precisera, man bör utgå ifrån åtgärdens inverkan på djuret och om samma inverkan kunde uppnås på annat sätt som innebär mindre obehag för djuret. Om ett djur dresseras i ett syfte som är viktigt ur samhällslik synpunkt får dressyren vara strängare än om syftet är mindre viktigt för samhället. Det betyder att man vid dressyr av en polishund kan använda strängare metoder än vid dressyr av en sällskapshund. Men inte heller när syftet är viktigt för samhället får dressyren vara oskäligt sträng i förhållande till vad man strävar efter att uppnå (jfr det grundläggande kravet på proportionalitet som uttrycks i 3 §).

Avsikten med förbudet mot hårdhänt behandling är att djuren i alla situationer och under alla omständigheter skall skonas från onödigt lidande. Exempelvis vid transporter eller i slakterier kan uppkomma situationer då djur till följd av arbetets art och brådska kan bli behandlade på ett alltför hårdhänt sätt. Men även vid verksamhet med sällskapsdjur kan hårdhänt behandling förekomma.

I paragrafen föreskrivs också att djur skall ges möjlighet att röra sig och att vila. Både vila och motion är nödvändigt för djurs psykiska och fysiska välbefinnande. Begränsningarna när det gäller djurs behov av motion sammanhänger i regel med hållande av animalieproduktionsdjur, eftersom man vid livsmedelsproduktion ofta är tvungen att hålla djur i begränsade utrymmen. Men även sällskapsdjur som hålls i lägenheter eller instängda på annat sätt kan bli lidande av brist på rörelsefrihet. Kravet på att djurens behov av vila skall tillgodoses innebär bland annat att det inte är tillåtet att manipulera djurens dygnsrytm, vilket till exempel kan göras i syfte att öka produktionsförmågan.

8 § Operativa ingrepp m. m. Djur får som regel endast utsättas för det lidande som operativa ingrepp medför i de fall då det är befogat av medicinska skäl. Sådana ingrepp som är befogade av medicinska skäl, liksom annan behandling som hör samman med sjukdom eller skada, får i regel utföras endast av en veterinär. Kravet på att en veterinär skall utföra ingreppet eller behandlingen är dock inte absolut. Vissa metoder för märkning av djur innebär till exempel endast obetydlig smärta för djuret och kan då utföras av någon annan än en veterinär. Även vid brådiskande behandling kan det vara befogat att annan än veterinär utför behandlingen eftersom det kan medföra mer lidande för djuret att vänta tills en veterinär kan tillkallas. Avsikten är att de undantag som kan medges från kraven i denna paragraf skall anges i landskapsförordning. Exempel på åtgärder för vilka undantag kan medges är märkning av djur på olika sätt såsom genom tatuering, med mikrochips, med öronmärken eller genom andra metoder där smärtan är minimerad samt kastrering eller avhorning av vissa djur. Det skall dock inte finnas någon möjlighet att tillåta ingrepp som enbart syftar till att ändra ett djurs utseende eller att göra det stumt. Det betyder till exempel att kupering av hundars svansar och öron blir helt förbjuden. Dessutom föreslås att landskapsstyrelsen skall ha möjlighet att förbjuda att djur deltar i tävlingar eller förevisas på annat sätt om de har utsatts för ingrepp som inte är tillåtna. Tanken bakom den bestämmelsen är att förhindra att djurägare låter utföra operativa ingrepp på sina djur utomlands.

9 § Avel och genteknik. I paragrafen förbjuds sådan avel som kan innebära att djur utsätts för lidande eller som kan medföra betydande men för djur vad beträffar hälsan och välbefinnandet. Både moderdjuret och avkomman omfattas av bestämmelsen. Syftet med bestämmelsen är dels att förhindra sådan avel som regelmässigt innebär svåra förlossningar och dels att förhindra att missbildningar uppkommer.

Lagstiftning om genteknik tillhör rikets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelsen i 3 mom. överensstämmer dock i sak med motsvarande regel i rikslagstiftningen och kan därmed med stöd av 19 § 3 mom. självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

10 § Påverkande av djurs prestationsförmåga. I paragrafen förbjuds påverkan av djurs prestationsförmåga. Att prestationsförmågan påverkas avser att den ökas, genom användning av till exempel stimulerande medel eller ämnen som ökar muskulaturens tillväxt, eller att den minskas, exempelvis genom användning av lugnande läkemedel. Påverkande av prestationsförmågan avser dessutom upprätthållande av densamma, exempelvis när symptom på smärta eller inflammation elimineras med smärtstillande medel. Det här betyder inte ett förbud mot att av veterinärmedicinska skäl ge djur smärtstillande medel utan endast att det är förbjudet att göra det i syfte att påverka prestationsförmågan. Förutom påverkan med läkemedel och liknande förbjuds även påverkan av djurs prestationsförmåga genom användande av redskap eller anordningar om det innebär att djuren utsätts för lidande. Exempel på ett sådant redskap är piska.

För tillsynen över detta förbud är det nödvändigt att tillsynsmyndigheten får tillträde till de utrymmen där djuret hålls samt får ta de prov som är nödvändiga. Djurens ägare och innehavare är då skyldiga att bistå veterinären och ge de upplysningar som behövs. Sådana upplysningar är exempelvis information om djurens sjukdomar och medicinska behandling.

Även om lagstiftning om påverkande av djurs prestationsförmåga i sak inte är riksbehörighet så är fallet det med lagstiftningen om de läkemedel och ämnen som används vid sådan påverkan. Därmed är de läkemedel och ämnen som i detta avseende förbjuds i rikslagstiftningen även förbjudna i landskapet.

11 § Ökande av djurs produktionsförmåga. I paragrafen föreslås ett förbud mot ökning av produktionen med hjälp av läkemedel eller andra ämnen, såvida man inte vetenskapligt kan visa att detta inte innebär någon skadlig inverkan på djurens hälsa eller välbefinnande. Detta innebär bland annat att användning av hormoner och andra tillväxtstimulerande medel är förbjuden. Bestämmelsen hindrar emellertid inte användning av läkemedel vid vård eller förebyggande av sjukdomar hos djur eller för att påvisa sjukdomar.

Beträffande tillsynen samt lagstiftningen om de läkemedel och ämnen som kan användas för påverkan av djurs produktionsförmåga gäller vad som anges i föregående paragraf.

12 § Tvångsmatning av djur. Enligt paragrafen förbjuds tvångsmatning av djur i syfte att de skall gödas snabbare eller producera mera. Motsvarande förbud finns i den gällande lagens 7 §. Med matning av djur avses även givande av näring i flytande form. Bestämmelsen innebär dock inte att tvångsmatning av veterinärmedicinska skäl skulle vara förbjuden.

13 § Redskap, anordningar och ämnen. I paragrafen stadgas om redskap, anordningar och ämnen som är avsedda för djur. Enligt förslaget skall det vara förbjudet att införa till landskapet, tillverka, sälja, överlåta eller använda sådana om de uppenbart kan utsätta djur för onödigt lidande. Förbudet gäller redskap, anordningar och ämnen som är avsedda att användas vid infångande, transport, bedövning, avlivning, vård eller annan hantering av djur. Som exempel kan anges taggförsedda halsband för hundar, taggförsedda sporrar samt råttfällor där råttorna fångas levande och dör genom kvävning. Den här föreslagna bestämmelsen omfattar inte veterinära redskap eller instrument som är avsedda att användas av veterinär. Bestämmelsen motsvaras av 2 a § i den gällande lagen förutom att förbudet föreslås bli utvidgat så att det även gäller ämnen och inte endast redskap och anordningar. Avsikten är att de redskap, anordningar och ämnen som avses i paragrafen vid behov skall specificeras i landskapsförordning.

14 § Tagande av vilda däggdjur och fåglar ur deras naturliga omgivning. Enligt paragrafen skall vilda däggdjur och fåglar endast få tas ur sin naturliga omgivning under vissa förutsättningar, dels för att hållas i djurgård och dels för farmuppfödning i de fall då farmuppfödningen sker i viltvårdssyfte eller i syfte att producera kött eller ägg eller avelsdjur för sådan produktion. Tidigare har farmuppfödning av vilda djur varit tillåten även i pälsdjursekonomiskt syfte men infångandet av vilda djur för sådan uppfödning förbjöds i Finland och på Åland 1991 (lag om ändring av djurskyddslagen FFS 36/1991). Det betyder att farmuppfödning av vilda däggdjur och fåglar för närvarande inte är tillåtet i landskapet, såvida det inte är frågan om uppfödning i viltvårdssyfte. Det har dock visat sig finnas ett ökande intresse för uppfödning av vilda djur i syfte att producera kött och ägg. Sett från djurskyddssynpunkt är det också möjligt att bedriva sådan farmuppfödning av vissa arter på ett godtagbart sätt. Det innebär emellertid att särskilda krav måste ställas på sådan verksamhet i djurskyddshänseende. Därför föreslås här att sådan farmuppfödning skall tillåtas och därmed även regleras. De tre undantag från förbudet att ta vilda djur ur sin naturliga omgivning som anges i denna paragraf regleras närmare senare i lagen. Farmuppfödning av vilda djur i produktionssyfte begränsas av att endast de arter som anges i landskapsförordning får användas för sådan uppfödning. Enligt förslagets 38 § krävs dessutom landskapsstyrelsens tillstånd för att hålla vilda djur i djurgård och enligt 33 och 34 §§ är farmuppfödning av vilda djur anmälningspliktig verksamhet.

Vilda däggdjur och fåglar får också tas om hand för tillfällig sjukvård, annat godtagbart tillfälligt syfte eller vetenskapligt forskningsarbete. Annat godtagbart syfte kan till exempel avse omhändertagande av övergivna ungar. Ett djur som tillfälligt tagits om hand får inte släppas ut i sin naturliga omgivning om det inte kan antas att det kan anpassa sig till ett liv i naturtillstånd igen.

15 § Sjuka eller skadade djur. Vid överlåtande av ett sjukt eller skadat djur skall mottagaren underrättas om sjukdomen eller skadan. Syftet med denna bestämmelse är att mottaga-

ren då har möjlighet att ge djuret den vård eller behandling som krävs. I andra momentet föreskrivs en skyldighet att hjälpa husdjur som påträffas sjuka, skadade eller annars hjälplösa. I det fall att den som påträffar djuret inte har möjlighet att ge den hjälp som erfordras anges även som ett alternativ att saken skall anmälas till djurets ägare eller skötare eller till ÅHS eller polisen. Om det inte är möjligt att göra en sådan anmälan och om djuret är i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, det vill säga om djuret förorsakas onödigt lidande genom att det hålls vid liv, skall det avlivas. I första hand skall den som tagit hand om djuret avliva det, men om det inte är möjligt skall denne se till att någon annan avlivar djuret. När så sker skall det snarast anmälas antingen till djurets ägare eller skötare, till ÅHS eller till polisen.

I paragrafens 4 mom. föreslås en bestämmelse om att även vilda djur som påträffas sjuka, skadade eller hjälplösa bör hjälpas. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagens 5 § 2 mom. Dessutom föreslås att vilda djur som är i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla dem vid liv skall få avlivas. Avlivningen skall då ske på ett sådant sätt att det medför minsta möjliga lidande för djuret. När det gäller vilda däggdjur och fåglar (vilt) är det polisen som fattar beslut om avlivning enligt 71 § jaktlagen (31/85).

16 § Tillvaratagna djur. I paragrafen föreslås att polisen skall ansvara för att herrelösa husdjur som tillvaratagits förvaras och ges den skötsel de behöver. Polisen skall samråda med ÅHS' veterinär i dessa fall. Vidare föreslås att polisen skall vara skyldig att förvara djuret minst 15 dagar. Om ägaren inte har påträffats eller om det av annan orsak inte är möjligt att återbörda djuret skall det därefter säljas eller överlåtas på annat sätt. Om det inte finns någon möjlighet att överlåta djuret skall det avlivas. Frågan om vad som skall hända med ett djur som inte kan lämnas tillbaka till ägaren eller innehavaren bör avgöras av en veterinär, varför det enligt förslaget är ÅHS' veterinär som fattar sådana beslut och som också verkställer en eventuell avlivning. Någon bestämmelse som motsvarar denna finns inte i den gällande lagen men i praktiken har tillvägagångssättet varit detsamma när det gäller tillvaratagande av herrelösa husdjur.

Slutligen stadgas att djurägaren eller -innehavaren är skyldig att stå för de kostnader som uppstått till följd av tillvaratagandet.

17 § Djurtävlingar. Djur får inte användas i tävlingsverksamhet på ett sådant sätt att de utsätts för smärta eller psykiskt lidande. Med djurtävlingar avses sådana tävlingar där djur används i rollen som tävlande. Förbudet i paragrafen betyder också att djur inte får överansträngas vid tävlingar. Om det finns risk för att djuren skall utsättas för lidande i samband med en tävling är det arrangörens skyldighet att tillkalla en veterinär. Veterinärrens uppgift är att övervaka att tävlingen sker på ett sätt som är godtagbart från djurskyddssynpunkt. Det föreslås att även landskapsstyrelsen skall ha möjlighet att kalla en veterinär till en tävling om man anser att arrangören inte uppfyller sin skyldighet. Även i det fallet skall kostnaderna för veterinärens närvaro falla på arrangören. Skälet till detta förslag är att

det kan finnas tävlingsformer om vilka det råder oenighet huruvida de utsätter djur för lidande eller inte. Dessutom föreslås att landskapsstyrelsen skall kunna bestämma att vissa typer av tävlingar med djur alltid skall övervakas av veterinär. Det blir då frågan om sådan tävlingsverksamhet där det står klart att det alltid finns en risk för att djuren kan utsättas för lidande.

18 § Övervakning av djurtävlingar. Den veterinär som med stöd av 17 § övervakar en tävling föreslås få relativt omfattande befogenheter. Övervakningen består i att se till att djuren hanteras, används och behandlas på vederbörligt sätt och att de inte utsätts för sådan behandling som strider mot djurskyddslagen eller andra djurskyddsbestämmelser. Om veterinären anser att han har grundad anledning att misstänka att djurets hälsa eller välbefinnande äventyras kan han förbjuda att djuret används vid tävlingen. Om den som är ansvarig för djuret rättar till missförhållandet skall djuret tillåtas att delta i tävlingen, i annat fall skall tävlingsarrangören förhindra att så sker. Vid behov skall polisen ge handräckning i sistnämnda fall.

19 § Andra tillställningar där djur testas. Bestämmelserna om djurtävlingar som finns i 17 och 18 §§ föreslås även gälla för andra tillställningar där djur testas. Med sådan tillställningar avses t. ex. hundutställningar, lydnadsprov och liknande där det ingår vissa tävlingsmoment, men som inte är fullt så starkt kopplade till djurens direkt fysiska prestationsförmåga. Också vid sådana tillställningar kan djur riskera att utsättas för lidande även om det då i regel inte blir frågan om rent fysisk överansträngning. Lidandet kan i detta fall orsakas exempelvis av stress eller oskäligt sträng behandling av djuret.

20 § Fotografering, filminspelning samt förevisning av djur. I denna paragraf avses användning av djur vid cirkusar och liknande verksamheter samt djurgårdar och ambulerande djurutställningar samt djur som används exempelvis i reklam- eller marknadsföringssyfte och djur som tillfälligt ställs ut till allmänt beskådande vid lantbruksutställningar m. m. Till skillnad från 17 och 19 §§ finns här inget tävlingsmoment i användningen av djuren. Men förevisning kan ändå utsätta djur för lidande. Många gånger är dessa verksamheter förknippade med att djuren kontinuerligt transporteras och vistas i okända miljöer vilket kan förorsaka stress och annat psykiskt lidande. Dessutom kan det finnas risk för bristfälligheter i skötseln av djuren samt i de utrymmen där djuren vistas. När det gäller verksamheter som cirkusar, djurgårdar och ambulerande djurutställningar är det dessutom vanligt att mer exotiska djurarter används och dessa är inte alltid lämpade för sådan verksamhet. Därför föreslås också att dessa verksamheter skall vara tillståndspliktiga (jfr 38 §).

I paragrafens 2 mom. föreslås att landskapsstyrelsen skall kunna medge undantag för användning av djur vid fotografering och filminspelning, såvida det finns särskilda skäl och djuret endast kan utsättas för lindrigt lidande. Dessa aktiviteter är till sin natur sådana

att djur i regel torde användas endast i begränsad omfattning. Enligt förslaget skall varje enskilt fall bedömas av landskapsstyrelsen innan tillstånd beviljas. Ett tillstånd skall dessutom kunna förknippas med villkor för att man på så sätt på förhand skall säkerställa att tillräckliga djurskyddshänsyn ändå tas. När det gäller fotografering och filminspelning i forskningssyfte skall dessa aktiviteter vid behov regleras inom ramen för bestämmelserna om försöksdjursverksamhet.

21 § Överlåtelse av djur som pris. Det skall inte vara tillåtet att använda djur som pris varken vid tävlingar eller i lotterier. Anskaffandet av ett djur bör vara väl övervägt eftersom det ofta krävs förberedelser för djurhållningen, såsom exempelvis anskaffning av utrymme, foder och annan utrustning. Att vinna ett djur på lotteri eller i en tävling innebär i regel att man inte har den beredskap som kanske krävs för att ta emot djuret i fråga.

I vissa fall kan man dock tänka sig att det kan finnas fall när djur kan delas ut som pris utan att det innebär någon risk från djurskyddssynpunkt. Exempel på sådana fall är tävlingar där deltagarna redan är innehavare av sådana djur som används som pris. Även vid lotterier i samband med sådana tävlingar bör det vara möjligt att ha djur som pris. Det här är dock frågor som bör prövas från fall till fall och därför föreslås att landskapsstyrelsen skall ha möjlighet att medge undantag i enskilda fall och om det finns särskilda skäl.

22 § Rörlig handel. Enligt paragrafen skall rörlig handel med djur vara förbjuden. Med rörlig handel avses sådan handel där djur förs omkring för att utbjudas till försäljning, till exempel försäljning från dörr till dörr. Djur som är till salu genom rörlig handel påverkas negativt, de stressas genom att hela tiden tvingas byta miljö och utsätts för upprepade transporter mellan olika platser. Dessutom kan man här anföra samma argument som i föregående paragraf, nämligen att inköp av ett djur bör vara väl övervägt eftersom vissa förberedelser krävs. Rörlig handel med djur leder till att köpbeslut fattas utan tillräckliga överväganden och utan att förberedelser kan göras. Det torde i dag inte heller finnas något behov av rörlig handel med djur eftersom den som vill skaffa ett djur utan besvär kan få tillräcklig information om var djur saluförs. Förbudet i denna paragraf hindrar inte sådan försäljning av djur där en person tar emot beställning per telefon och sedan levererar djuret enligt beställningen.

3 kap. Djurtransporter

23 § Allmänna principer. I paragrafen anges de allmänna principerna för djurskydd vid transporter av djur. Övriga paragrafer i detta kapitel innehåller preciseringar av denna mer generella paragraf. När djur transporteras är det nästan oundvikligt att de i någon mån utsätts för stress, såvida djuren inte är vana att bli transporterade. Meningen är dock att den stress och det obehag ett djur upplever vid transport skall minimeras i högsta möjliga grad.

Grundläggande är att djuren skall skyddas mot skada och sjukdom under transporten. Slutligen sägs också att djur inte får transporteras om de är i sådant tillstånd att transporten innebär onödigt lidande för dem. Detta gäller exempelvis sjuka eller skadade djur. Å andra sidan kan det vara nödvändigt att transportera ett sjukt eller skadat djur trots att det medför lidande. Lidandet bedöms i regel inte som onödigt i det fall att ett sjukt eller skadat djur transporteras till veterinären för att kunna botas, såvida det inte finns någon annan godtagbar möjlighet. Även här gäller naturligtvis grundprincipen om proportionalitet.

24 § *Behandling av djur vid transport.* För att inte förvärra den stress och det obehag som transport kan innebära för djur skall de behandlas lugnt och får inte skrämmas eller hetsas. I paragrafen konstateras att i begreppet transport även inkluderas lastning och avlastning av djuren. Det är i dessa situationer som risken är störst att djuren upplever obehag och stress. Därför är det särskilt viktigt att man där tar hänsyn till djurens naturliga beteende. Det betyder bland annat att djur som har en stark flockinstinkt, till exempel får, inte bör lastas ett och ett utan i stället ges möjlighet att följa sin instinkt och lastas i flock. Under själva transporten skall djuren få tillräcklig tillsyn och skötsel. Tillsynen är framför allt viktig för att snarast möjligt uppmärksamma om något djur skadar sig eller insjuknar under transporten. Grundläggande när det gäller skötseln är att djuren skall ges tillräckligt med mat, vätska och vila. Olika djurarter har naturligtvis olika krav i dessa avseenden varför regeln har en tämligen generell formulering.

Förslaget innebär också att landskapsstyrelsen skall utfärda närmare bestämmelser om hur djur skall behandlas vid transport och även särskilda regler för den utrustning som får användas vid lastning och avlastning.

25 § *Djur som blir sjuka eller skadas under transport.* I paragrafen uttrycks en skyldighet att så fort som möjligt ta hand om djur som insjuknar eller skadas under transport. Om det innebär att ett sjukt eller skadat djur utsätts för onödigt lidande får det inte transporteras vidare. Om djuret i fråga inte ens kan transporteras för att få vård utan att det utsätts för onödigt lidande skall det avlivas. Inte heller avlivningen får ske så att djuret utsätts för onödigt lidande.

26 § *Transportmedel.* I paragrafen anges de allmänna kraven som gäller för transportmedel för djur. Med transportmedel avses de utrymmen i fortskaffningsmedel som används för transport av djur men även de utrymmen som används till lastning av djuren. Dessutom avses med transportmedel också mindre transportemballage som till exempel lådor, burar och liknande. I rådets direktiv om skydd av djur vid transport (91/628/EEG, ändrat genom 95/29/EG) samt i bilagor till nämnda direktiv ställs detaljerade krav på transportmedel för djur. Avsikten är att kraven på transportmedel för djur skall preciseras i en landskapsförordning.

27 § Dokument. I EG-direktivet om skydd av djur vid transporter ställs bland annat krav på att djur som transporteras snabbt skall kunna identifieras. Detta krav uppfylls genom att transporten åtföljs av en lista över de djur som transporteras. Samma direktiv kräver också att en färdplan görs upp för varje djurtransport. Av detta dokument bör man även kunna utläsa vem som är ansvarig för transporten. Enligt förslaget bemyndigas landskapsstyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om de dokument som skall åtfölja djurtransporter.

28 § Särskilda villkor för transporter. I paragrafen föreslås ingå ett bemyndigande för landskapsstyrelsen att i landskapsförordning bestämma att ett villkor för djurtransporter skall vara att djuren och transportutrymmet har inspekterats och att det har konstaterats att djuren är sådan kondition att de kan transporteras. Sådana krav ställs i direktivet om skydd av djur vid transport (91/628/EEG). Direktivets krav innebär inte att det blir frågan om sådana villkor för djurtransporter inom landskapet.

4 kap. Avlivning och slakt

29 § Avlivning av djur. Med avlivning avses alla åtgärder som leder till att ett djur dör. Enligt paragrafen skall avlivning av djur ske så snabbt och smärtfritt som möjligt. Det betyder att djuren inte får utsättas för onödigt lidande i samband med avlivning.

Med en person som behärskar avlivning avses en person som har tillräckliga kunskaper om de metoder och den teknik för avlivning som tillämpas på den djurart det är frågan om, och som dessutom har den skicklighet som krävs att utföra dessa åtgärder på ett sådant sätt att det medför minsta möjliga obehag för djuret. Enligt förslaget skall landskapsstyrelsen utfärda närmare bestämmelser om avlivning. Avsikten är att dessa bestämmelser i första hand skall ange avlivningsmetoder som är tillåtna respektive förbjudna, men även regler för vem som får avliva djur kommer att utfärdas genom förordning.

30 § Slakterier och slaktplatser. Begreppen slakterier och slaktplatser definieras inom ramen för lagstiftningen om livsmedelshygien. Slaktplatser är småskaliga slakterier, vilket innebär att den sammanlagda mängden kött som hanteras vid en sådan anläggning inte får överstiga en fastställd maximimängd som har sin grund i EG-rätten på området. När det gäller djurskyddskrav görs dock ingen skillnad mellan småskaliga och andra slakterier.

Både slakterier och slaktplatser skall vara godkända enligt den livsmedelshygieniska lagstiftningen innan de får tas i bruk och i regel får slakt endast ske vid dessa anläggningar, såvida det inte är frågan om nödslakt. För närvarande finns dessa bestämmelser i kötthygienlagen som gäller i landskapet genom en blankettlag (37/95). Landskapsstyrelsen har föreslagit att blankettlagen skall förnyas till följd av att rikslagstiftningen på ifrågavarande område har moderniserats (framst. nr 27/1996–97). Detta skulle dock inte innebära några förändringar i sak i detta hänseende. Här föreslås att ytterligare krav med avseende på

djurskyddet skall ställas på slakterier och slaktplatser som är godkända enligt lagstiftningen om livsmedelshygien. Generellt får sådana anläggningar inte vara konstruerade eller utrustade så att verksamheten utsätter djuren för onödigt lidande. Ytterligare ställs krav på utrymmen som skall finnas vid anläggningarna, dels utrymmen där djur kan hållas i väntan på slakt och dels ett utrymme för slakt och blodavtappning av sjuka eller skadade djur. Dessutom föreslås att landskapsstyrelsen skall kunna ställa ytterligare djurskyddskrav på slakterier och slaktplatser genom att utfärda bestämmelser genom landskapsförordning.

31 § *Behandling av djur som skall slaktas.* Djur upplever lätt skräck och ångest vid de åtgärder som föregår slakt. Transporten av djuren till slakteri eller slaktplats, urlastning och vistelsen på platsen samt förflyttningen till bedövningsplatsen är nya upplevelser i en miljö som är helt främmande för djuren vilket lätt ger upphov till stress. Förutom att denna stress naturligtvis skall minimeras av djurskyddsskäl, har det också visats att köttets kvalitet påverkas negativt av att djuren är stressade före slakten. För att i mesta möjliga mån undvika stress och obehag skall djuren behandlas lugnt och inte skrämmas eller hetsas i onödan. Liksom när det gäller lastning vid transport skall djurens naturliga instinkter utnyttjas när de förflyttas i samband med slakt.

32 § *Slakt och därtill hörande åtgärder.* Med slakt avses avlivning av djur för att användas som livsmedel. I regel innebär det att djuret bedövas innan det till följd av blodavtappning dör. Bedövningen som föregår slakt skall vara snabb, effektiv och vara tillräckligt länge för att djuret skall hinna dö. När det gäller djur som hålls i farmer för köttproduktion kan det dock vara problematiskt att fånga in dem så att de kan bedövas innan de slaktas. Det är heller inte alltid det bästa från djurskyddssynpunkt att fånga in djur som inte är vana att hanteras av människor, det ökar snarare den stress som djuren kan uppleva. Dessa djur skall därför kunna avlivas i stället för bedövas innan blodet tappas av.

Paragrafen anger generella krav som ställs på de personer som hanterar djur före och under slakten. Dessa krav kan specificeras i landskapsförordning. Genom landskapsförordning skall även kunna utfärdas bestämmelser om särskilda djurskyddskrav som gäller i samband med slakt. Dit hör till exempel metoder för fasthållande av djur som skall avlivas eller bedövas.

5 kap. Anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet

33 § *Farmuppfödning av vilda djur i produktionssyfte.* Alla arter av vilda djur är inte lämpade att födas upp i farm. Avsikten är att endast sådana arter som klarar farmförhållanden på ett sätt som är godtagbart från djurskyddssynpunkt skall få hållas i farmer. Det betyder närmare bestämt sådana arter för vilka man med dagens kunskap rimligen kan ordna en livsmiljö där djuren kan leva utan att utsättas för onödigt lidande. Därför föreslås

att endast de djurarter som anges i landskapsförordning skall få hållas i farmer för kött- eller äggproduktion.

Innan farmuppfödning av vilda djur inleds skall en skriftlig anmälan göras till landskapsstyrelsen. Detsamma gäller om verksamheten förändras väsentligt eller upphör. Med väsentlig förändring avses till exempel att en ny art införs i verksamheten eller att antalet djur ökas avsevärt. Syftet med anmälningsplikten är att landskapsstyrelsen skall få vetskap om den här typen av verksamhet och kunna bedöma den från djurskyddssynpunkt.

34 § Farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte. Med farmuppfödning i viltvårdssyfte avses uppfödning av vilda djur som fångats in i naturen, eller som härstammar från en annan farm, i syfte att senare sätta ut dem i naturen. Enligt paragrafen är även sådan farmuppfödning anmälningspliktig verksamhet. Med avseende på djurens miljö och skötsel är verksamheten jämförbar med farmuppfödning i produktionssyfte. Därför bör det finnas möjligheter att ställa samma djurskyddskrav, vilket följer av den föreslagna 36 §.

35 § Hållande av husdjur yrkesmässigt eller i större omfattning. Med andra husdjur än nyttodjur avses sällskapsdjur av olika slag samt djur som används vid tävlingar och vid olika hobbyverksamheter. Nyttodjur är produktionsdjur och andra husdjur som hör samman med näringsverksamhet i anslutning till gårdsbruk eller annan primärproduktion. Som nyttodjur räknas även djur som utnyttjas för arbetsprestationer som människan behöver. Som exempel kan nämnas att anmälningsplikten i denna paragraf kan omfatta zoo-affärer, ridskolor, kennlar, hund- och kattpensionat, dressyrkurser för hundar och träning av tävlingshästar. Kravet på yrkesmässighet eller omfattning anger ändå att verksamheten skall vara kommersiell eller ha en viss volym. Att en verksamhet är yrkesmässig innebär bland annat att den bedrivs med en viss regelbundenhet. Beträffande volymen föreslås att verksamheten skall anses ske i större omfattning om den varaktigt omfattar fler än fem djur samtidigt. Avgörande för vilka djur som skall anses omfattade av en viss verksamhet är syftet med verksamheten och hur många djur som varaktigt används för detta syfte. Det betyder till exempel att avelsverksamhet skall omfatta fler än fem avelsdjur och ridskoleverksamhet fler än fem ridskolehästar för att anses ske i större omfattning. Avelsverksamhet som omfattar fyra avelsdjur med ett antal avkommor eller en ridskola med tre ridskolehästar, två föl och ägarens egen tävlingshäst anses inte vara verksamhet som sker i större omfattning. Men trots det är verksamheten anmälningspliktig om den är att betrakta som yrkesmässig.

36 § Granskning av anmälan. Anmälningsplikten utgör grunden för tillsynen över de verksamheter som regleras i de tre föregående paragraferna. För att reglerna skall kunna tillämpas till nytta för djurskyddet bör landskapsstyrelsen ha möjlighet att reagera på de anmälningar som kommer in. Härvid är det viktigt att kunna meddela sådana föreskrifter som är nödvändiga för att djurskyddskraven skall uppfyllas inom den aktuella

verksamheten. Sådana föreskrifter kan exempelvis gälla de utrymmen där djuren hålls. Dessutom bör finnas en befogenhet att skrida till åtgärder om dessa föreskrifter inte följs eller om verksamhetsidkaren i övrigt inte iakttar djurskyddslagen eller andra djurskyddsföreskrifter. I praktiken kommer det att krävas inspektion på platsen för att utreda djurskyddsförhållandena innan ett ingripande i verksamheten kan göras. Enligt förslaget skall också verksamhetsidkaren beredas möjlighet att yttra sig innan landskapsstyrelsen fattar beslut om att verksamheten skall avbrytas.

37 § Förteckning. För att underlätta tillsynen bör tillsynsmyndigheterna ha tillgång till uppgifter om de djur som ingår de ovan avsedda verksamheterna. Därför föreslås att verksamhetsidkare skall upprätthålla en förteckning över de djur som omfattas av hans verksamhet. Tillsynsmyndigheterna skall på begäran få tillgång till denna förteckning. Avsikten är att landskapsstyrelsen skall utfärda anvisningar om vilka uppgifter som skall ingå i förteckningen.

38 § Förevisning av djur för allmänheten. I paragrafen föreskrivs tillståndsplikt för verksamheter som innebär att djur i syfte att uppvisas för allmänheten riskerar att hållas på ett sätt som inte är godtagbart från djurskyddssynpunkt. Tillståndsplikten gäller all förevisning av vilda djur. Med detta avses i första hand hållande av vilda djur i djurparker men även till exempel djur i hägn dit allmänheten har tillträde. Djurhållning av vilda djur innebär ofta att djuren hålls i en miljö som inte är naturlig för dem. Husdjur omfattas inte av tillståndsplikt i detta hänseende eftersom de i regel hålls på samma sätt oavsett om de förevisas för allmänheten eller inte. Det betyder exempelvis att bondgårdar som håller husdjur som turistattraktion inte behöver ha något tillstånd för sin verksamhet enligt den föreslagna lagen. Däremot omfattas cirkusar och liknande samt ambulerande djurutställningar av tillståndsplikt även om det endast är husdjur som förevisas. Dessa verksamheter innebär att djuren kontinuerligt transporteras och hålls i utrymmen och under förhållanden som kan avvika från normal djurhållning. Med föreställning som är jämförbar med cirkus avses sådana föreställningar där djur uppträder med färdigheter som är inlärdas. Genom att verksamheterna är beroende av landskapsstyrelsens tillstånd ges en möjlighet till kontroll av att djurskyddskraven tillgodoses. Tillstånd beviljas inte beträffande djurarter som uppenbart utsätts för lidande genom verksamheten i fråga. Här avses bland annat sådana mer eller mindre exotiska djurarter som över huvud taget inte kan användas i de verksamheter som avses i paragrafen utan att de utsätts för lidande. Vid varje enskild tillståndsansökan görs dessutom en bedömning av om djuren hålls under djurskyddsmässigt godtagbara förhållanden och behandlas på ett sådant sätt som är godtagbart från djurskyddssynpunkt. Utöver kraven i den här paragrafen följer av 42 § att villkor kan fogas till ett tillstånd samt att tillstånd kan återkallas. Motsvarande bestämmelser finns i 6 § 3 och 4 mom. i den gällande lagen men tillämpningen av dem i landskapet är synnerligen oklar.

39 och 40 §§ *Transport av djur i förvärvssyfte och register över djurtransportörer.* Enligt rådets direktiv om skydd av djur vid transport (91/628/EEG, ändrat genom 95/29/EG) skall transport av djur vara tillståndspliktig verksamhet i medlemsstaterna. Alla transportörer skall registreras så att tillsynsmyndigheten skall kunna identifiera verksamhetsidkaren om kraven i direktivet inte efterlevs. Med transportör avses den som i förvärvssyfte transporterar djur för egen eller annans räkning samt den som låter någon annan förfoga över transportmedel för djur. Både kravet på tillståndsplikt och registreringsskyldigheten gäller endast kommersiell verksamhet i vinstsyfte och omfattar exempelvis inte den som tar sitt djur med på en resa. Dessutom ställs i direktivet krav på de personer som ansvarar för transporter, de skall ha den utbildning och de färdigheter som krävs för att sköta transporter på ett adekvat sätt. Genom de föreslagna paragraferna genomförs direktivet till dessa delar. Genom landskapsförordning kommer mer utförliga bestämmelser att utfärdas bland annat om registrering, transportmedel samt kraven på personalen.

41 § *Försöksdjursverksamhet.* Enligt paragrafen skall verksamhet där försöksdjur används vara tillståndspliktig. I paragrafen anges också vad som avses med försöksdjursverksamhet samt de mest grundläggande tillståndsvillkoren. Med stöd av 42 § kan ytterligare villkor fogas till ett tillstånd och med stöd av den paragrafen kan också tillstånd återkallas. Med vetenskapliga djurförsök avses åtgärder där användningen av djur är påkallad med hänsyn till människors eller djurs hälso- eller sjukvård eller för vetenskaplig forskning. Sådana försök skall utföras med vetenskapliga metoder och övervakas av en person med erforderlig utbildning som också är ansvarig för försöken. Med vetenskapliga djurförsök kan även avses åtgärder där användningen av djur av ovan angivna skäl är nödvändig.

För närvarande finns ingen försöksdjursverksamhet i landskapet varför inget behov av ytterligare regler finns. Om ett sådant behov uppstår skall dock landskapsstyrelsen kunna utfärda närmare bestämmelser som reglerar denna verksamhet. Sådana bestämmelser kan till exempel gälla användningen av djur vid vetenskapliga djurförsök, övervakningen av försöken, hållandet av försöksdjuren, behörigheten för dem som utför försök och sköter försöksdjur, tillsynen över verksamheten samt tillsynsmyndigheternas rätt att avbryta försök eller försöksdjursverksamhet.

42 § *Tillståndsvillkor och återkallande av tillstånd.* För att säkerställa att tillståndspliktig verksamhet sker på ett sätt som är godtagbart från djurskyddssynpunkt föreslås att tillstånden skall kunna förenas med villkor. Förslaget innebär också att en omprövning av tillstånd är möjlig om verksamheten ändras så att den inte längre uppfyller de krav som ställs i denna lag eller med stöd av den eller de villkor som är förenade med tillståndet.

43 § *Blanketter.* Det finns ett behov av enhetliga handlingar för anmälningar och tillståndsansökningar inte minst för att underlätta handläggningen av dessa ärenden. Därför föreslås att skriftlig anmälan och ansökan om tillstånd skall göras enligt landskapsstyrel-

sens anvisningar, vilket i praktiken innebär att landskapsstyrelsen utformar och fastställer de blanketter som skall användas och där även anger vilka handlingar som skall bifogas.

6 kap. Förvaltning och tillsyn

44 § Myndigheter. Enligt förslaget skall förvaltning och tillsyn skötas av samma myndigheter som hittills har haft dessa uppgifter. Det betyder att landskapsstyrelsen har hand om förvaltningen av och den övergripande tillsynen över djurskyddet i landskapet. Vid landskapsstyrelsen faller de flesta uppgifterna på landskapsveterinären. Utöver landskapsstyrelsen är även ÅHS och polisen tillsynsmyndigheter. Enligt 4 § landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/93) skall ÅHS tillhandahålla den veterinärvård som landskapet svarar för. Inom ÅHS är det veterinärerna som har till uppgift att övervaka djurskyddet. Dessutom har hälsoinspektörerna vissa uppgifter. I förslaget görs ingen närmare precisering av vilka tjänstemän som skall handha olika uppgifter utan här anges endast vilka myndigheter som skall ansvara för de olika uppgifterna.

Gränsveterinärens uppgifter inom gränsbevakningen tillhör rikets lagstiftningsbehörighet och regleras följaktligen i rikslagstiftningen. I praktiken fungerar landskapsveterinären samt ÅHS' veterinärer som gränsveterinärer efter att ha förordnats till detta av jord- och skogsbruksministeriet. Enligt rikets djurskyddslag övervakar gränsveterinären att lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs på gränsövergångsstället, på utreseplatsen och inom området för en veterinär gränskontrollstation. Det betyder att en gränsveterinär i landskapet övervakar landskapslagstiftningen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den inom de rättsområden där landskapet har lagstiftningsbehörighet. Därutöver övervakar gränsveterinären rikslagstiftningen inom de områden där riket har behörighet. Veterinära gränskontrollstationer skall enligt EG:s rättsordning finnas för införsel av djur från tredje land, alltså land utanför gemenskapen. För närvarande finns ingen sådan station i landskapet utan den närmaste är belägen i Åbo.

45 § Djurskyddsövervakare. Bestämmelsen motsvarar 11 a § i den gällande lagen. Landskapsstyrelsen bör fortsättningsvis ha möjlighet att förordna djurskyddsövervakare. Beslut om ett sådant förordnande fattas på ansökan och skall liksom hittills helt och hållet basera sig på frivillighet. En djurskyddsövervakare har heller ingen rätt till lön eller annan form av ersättning. Rätten att göra inspektioner kan hänföra sig till inspektion av vissa djurarter eller endast till vissa specificerade inspektioner. Dessa villkor fastställs enskilt för varje djurskyddsövervakare. Rätten att utföra inspektioner begränsar sig dock alltid till inspektioner som föregås av misstanke om lagöverträdelse, det vill säga som avses i 46 § 1 mom. Kravet på utbildning eller erfarenhet innebär inte att personen i fråga måste vara veterinär, men dock en viss kunskap om djur och djurskydd samt även vana att hantera

djur. Djurskyddsövervakaren skall själv stå för den försäkring som föreskrivs i paragrafen. Slutligen stadgas att landskapsstyrelsen kan återkalla rätten att utföra inspektioner.

46 § Inspektion. För att kunna sköta tillsynen måste tillsynsmyndigheterna ha rätt att utföra inspektioner. I regel krävs att det skall finnas en misstanke om att lagen eller andra djurskyddsbestämmelser har överträtts innan en inspektion får utföras. I dessa fall får även en djurskyddsövervakare utföra inspektion om denne beviljats denna rätt enligt föregående paragraf. Gränsen mellan de fall där det finns misstanke om lagöverträdelse och de fall där det inte finns någon sådan misstanke kan vara svår att definiera. I praktiken finns det nästan alltid någon form av misstanke bakom varje inspektion. För att man formellt skall kunna göra en inspektion till följd av misstanke om lagöverträdelse krävs dock i regel att den föregås av en anmälan, företrädesvis en skriftlig sådan. Enbart en anonym muntlig anmälan kan inte anses utgöra grund för misstanke om lagöverträdelse. Sådana misstankar som inte formellt kan utgöra grund för inspektion kan även uppstå i andra situationer. Därför föreslås att det även skall finnas en möjlighet att göra inspektioner utan att det finns någon misstanke om lagöverträdelse. Sådana inspektioner bör få utföras på platser där det finns särskilt stora risker för att djurskyddet åsidosätts. De inspektioner som enligt förslaget får göras utan misstanke om lagöverträdelse är inspektioner av djurtävlingar samt sådana verksamheter som är tillstånds- eller anmälningspliktiga. Avsikten är att begränsa denna rätt att utföra inspektioner så mycket som möjligt. Enligt förslaget skall endast landskapsstyrelsen ha rätt att utföra inspektioner utan misstanke om lagöverträdelse, förutom inom slakteri- eller slaktplatsområde där besiktningsveterinären skall ha samma rätt att inspektera djurtransporter samt förvaringsutrymmen för djur. ÅHS' veterinärer är ofta privatpraktiserande vid sidan av sitt myndighetsutövande vilket kan leda till konflikt-situationer när det gäller utförande av inspektioner som inte grundar sig på någon formell misstanke om lagöverträdelse.

I paragrafens 3 mom. anges vilka rättigheter den som utför en inspektion har samt vilka prover som får tas. I den föreslagna 55 § anges vilka hänsyn som måste tas av den som gör inspektionen.

47 § Råd. Den som utför en inspektion skall genom att ge råd sträva till att avhjälpa lindriga missförhållanden som upptäcks vid inspektionen. Med lindriga missförhållanden avses sådana situationer där det i egentlig mening ännu inte är fråga om att djurskyddslagstiftningen har överträtts. Råden kan till exempel gälla utfodringen av djuren om man kan befara att det foder de får kan äventyra deras välbefinnande. Råden kan även gälla djurens möjligheter till motion såvida man misstänker brister i det hänseendet. I paragrafen föreslås att råden skall ges till djurens ägare eller innehavare förutom när det gäller missförhållanden vid slakterier och slaktplatser, då det är mer ändamålsenligt att ge råd till den som har ansvaret för att missförhållandena har uppstått.

48 § Anmälan. I de fall där ÅHS' veterinär, polisen eller en djurskyddsövervakare utför inspektion enligt 46 § och finner att den föreslagna lagen eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av den överträtts, skall en anmälan göras till landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen kan sedan vidta åtgärder med stöd av 49 och 50 §§.

49 § Förbud och föreskrifter. Om det konstateras att djurskyddsbestämmelserna har överträtts skall landskapsstyrelsen vidta de åtgärder som krävs för att rätta till missförhållandena. Det kan betyda förbud mot att fortsätta eller upprepa det förfarande som är lagstridigt. Det kan också innebära föreskrifter med syfte att avhjälpa de missförhållanden i djurskyddshänseende som konstaterats. Föreskrifterna kan till exempel gälla rengöring av de utrymmen där djur hålls, utfodring av djuren eller hur ofta djurens miljö och kondition skall kontrolleras. För att kunna påskynda att missförhållanden avhjälps föreslås att landskapsstyrelsen även skall ha rätt att ålägga djurägaren eller -innehavaren att fullgöra sina skyldigheter inom en viss tid.

50 § Vite och hot om tvångsutförande. För att effektivisera avhjälpandet av de missförhållanden i djurskyddshänseende som konstateras föreslås möjlighet att vidta åtgärder som riktar sig direkt till djurägaren eller -innehavaren. Enligt förslaget skall ett förbud eller ett åläggande enligt föregående paragraf kunna förenas med vite eller hot om tvångsutförande.

51 § Brådskande åtgärder. Enligt paragrafens 1 mom. kan omedelbara åtgärder vidtas för att trygga ett djurs välbefinnande. Det är då frågan om en situation där utfärdande av förbud eller föreskrifter som avses i 49 § inte åstadkommer en tillräckligt snabb ändring av de missförhållanden som råder. Exempel på en sådan situation är när djuren redan lider brist på rent primär skötsel och den som ansvarar för skötseln inte kan anträffas eller av någon annan anledning inte kan sköta djuren. I första hand skall man sträva till att hjälpa djuren där de befinner sig, genom att ge dem den skötsel, det foder eller annat som de är i behov av. Med annat som de har behov av kan till exempel avses mediciner för behandling eller liknande. I andra hand skall djuren flyttas någon annanstans där de kan få ändamålsenlig vård, det kan det bli fråga om främst i fall där det är utrymmet där djuren hålls som är orsaken till missförhållandena. I sista hand skall det vara möjligt att djuren avlivas, förs till slakt eller säljs. Avlivning skall ske om ett djur är i sådant tillstånd att det vore uppenbart grymt mot det att hålla det vid liv. Denna bestämmelse är också avsedd att omfatta en rätt för den som inspekterar djurtransporter att bestämma att transporten skall skickas tillbaka till avgångsplatsen eller att dess rutt skall ändras så att djurens välbefinnande tryggas. Ett sådant krav finns i EG-direktivet om skydd av djur vid transport.

De åtgärder som avses i den här paragrafen bör få vidtas av samtliga tillsynsmyndigheter. Dock bör den som inte har veterinär kompetens och som hamnar i en situation där dylika åtgärder är nödvändiga, i mån av möjlighet rådgöra med en veterinär. I praktiken betyder det att polisen i första hand skall försöka nå en veterinär för samråd innan åtgärder

vidtas. Detta är dock inget absolut krav utan skall ske om bedömningen av djurets tillstånd ger vid handen att dess lidande inte förvärras under den tid det tar att nå en veterinär.

52 § Hörande. Enligt paragrafen har tillsynsmyndigheten en skyldighet att bereda djurägaren eller -innehavaren möjlighet att yttra sig innan förbud eller föreskrifter meddelas enligt 49 §, liksom före dessa förenas med vite med stöd av 50 §. När det gäller brådska åtgärder som vidtas med stöd av 51 § gäller skyldigheten endast om ägaren eller innehavaren kan anträffas omedelbart. I vilket fall som helst skall dock denne underrättas om beslutet i efterhand.

53 § Omhändertagande och förstöring. I paragrafen föreslås att tillsynsmyndigheterna skall ha rätt att omhänderta redskap, anordningar och ämnen som avses i 13 §. Det är sådana som är avsedda för vård, hantering, infångande, transport, bedövning eller avlivning av djur och som uppenbart kan utsätta djuren för onödigt lidande. Innan beslut om omhändertagande fattas skall ägaren eller innehavaren beredas tillfälle att yttra sig. Omhändertagna redskap, anordningar och ämnen skall överlämnas till polisen i de fall att omhändertagandet görs av någon annan tillsynsmyndighet. I 3 mom. stadgas att en anhållningsberättigad tjänsteman får fatta beslut om att sådana redskap, anordningar och ämnen skall förstöras om det är sannolikt att de kommer att dömas förverkade till staten och inte har något betydande värde. Om anhållningsberättigade tjänstemän stadgas i 6 § tvångsmedelslagen (FFS 450/1987).

54 § Undersökningar. Enligt förslaget skall landskapsstyrelsen ha möjlighet att i tillsyns- syfte förordna en veterinär att utföra de undersökningar som behövs i djurhållningsenheter där produktionsdjur hålls, i djurtransporter samt vid slakterier och slaktplatser. Undersökningar enligt denna paragraf har inget att göra med misstankar om att djurskyddsbestämmelser har överträtts vilket i regel är fallet vid inspektioner enligt 46 §. Undersökningar som avses i denna paragraf har snarare formen av projekt där man skapar en helhetsbild av ett särskilt område inom djurskyddet. Medan en inspektion gäller djurskyddssituationen på en specifik plats så syftar en undersökning enligt denna paragraf till att skapa en helhetsbild av en eller fler aspekter av djurskyddet. Exempelvis kan de utrymmen där kalvar under sex månader hålls kontrolleras genom en undersökning vid ett antal gårdar. I EG-direktiven om hållande av olika produktionsdjur samt direktivet om skydd av djur vid tidpunkten för slakt förutsätts att djurhållningsenheterna och slakterierna kontrolleras regelbundet. Motsvarande gäller för djurtransporter enligt direktivet om skydd av djur vid transport. Därför föreslås att landskapsstyrelsen även skall ha rätt att förordna en veterinär att göra undersökningar i de fall när EG:s rättsordning eller ett bindande internationellt avtal kräver det.

För att tillsynen skall kunna fungera förutsätts att den som utför en undersökning enligt den föreslagna paragrafen skall få tillträde till de utrymmen som hänför sig till

djurhållningen. För att ytterligare underlätta tillsynen föreslås att ägaren eller innehavaren skall ha en skyldighet att bistå den som utför en undersökning i tillsynssyfte.

De ovan nämnda direktiven förutsätter även att kommissionens veterinära experter gör kontroller i medlemsstaterna i samarbete med de nationella myndigheterna. I paragrafen föreslås därför att även sådana inspektörer skall ges tillträde till de djurhållningsenheter och slakterier som är föremål för undersökning.

55 § Utförande av inspektioner och undersökningar. I paragrafen stadgas att inspektioner och undersökningar skall utföras på ett sådant sätt att så liten olägenhet som möjligt uppstår, för djuren, djurhållningsehetens ägare eller innehavare, djurtransporten och djurhållningens verksamhet.

56 § Handräckning. Enligt paragrafen är polisen vid behov skyldig att ge de andra tillsynsmyndigheterna handräckning i tillsynen över den föreslagna lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Rätten att få handräckning av polisen gäller även dem som utför undersökningar med stöd av 54 §, det vill säga veterinärer som landskapsstyrelsen förordnat och utländska inspektörer som bland annat föreskrivs i EG-direktiven. Behov anses till exempel föreligga om en person hindras från att utföra sina tillsynsuppgifter och det förutsätts att polisbefogenheter används för att undanröja hindren för tillsynen. Enligt rikslagstiftningen är dessutom tullverket skyldigt att ge gränsveterinären handräckning i dennes tillsynsuppgifter.

57 § Tystnadsplikt. I paragrafen föreskrivs tystnadsplikt för alla som utövar tillsyn över att lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs. Tystnadsplikten gäller även för dem som utför undersökningar som avses i 54 §. Tanken bakom bestämmelsen är att skydda djurägaren och -innehavaren mot obehörig spridning och obehörigt utnyttjande av uppgifter som framkommit vid tillsynen eller undersökningarna.

Den föreslagna tystnadsplikten skall emellertid inte förhindra att uppgifter och dokument utlämnas till tillsynsmyndigheterna eller till åklagare, polis eller tull för utredande av brott. Inte heller finns det hinder för att lämna sådana upplysningar och dokument till den myndighet som behandlar ett ärende om ändringssökande enligt den föreslagna lagen. Dessutom föreslås slutligen att utländska organ och inspektörer skall ha rätt att få tillgång till upplysningar och dokument. Kontroller som Europeiska unionens inspektörer utför kan kräva att uppgifter som annars skulle vara hemliga utlämnas.

7 kap. Ansvarsbestämmelser

58 § Djurskyddsförseelse. I paragrafen anges rekvisiten för djurskyddsförseelse. Handlingen kan ske antingen med uppsåt eller av vårdslöshet. Listan över gärningar är uttömmande och enligt förslaget skall den som begår en här avsedd gärning kunna dömas till böter.

59 § Djurplågeri. Enligt paragrafen skall den som begår den allvarligare formen av brott mot den föreslagna lagen kunna dömas för djurplågeri till böter eller högst två års fängelse. Även de handlingar som räknas upp i denna paragraf kan ske antingen med uppsåt eller av vårdslöshet. Brotsrubriceringen är alltså densamma om ett djur utsätts för djurplågeri oavsett om det sker genom vårdslöshet eller om det sker med avsikt. Som rubriceringen anger är det i denna bestämmelse, till skillnad från föregående, frågan om gärningar som innebär att djur på ett eller annat sätt verkligen far illa och som utgör brott mot de grundläggande principerna inom djurskyddet.

60 § Djurhållningsförbud. Innehållet i paragrafen motsvarar huvudsakligen 15 § 4 mom. i den gällande lagen. Den som döms för djurplågeri skall samtidigt kunna meddelas djurhållningsförbud. Enligt förslaget skall även personer som till följd av otillräknelighet eller annat skäl som anges i 3 kap. 3 § strafflagen inte ådöms något straff kunna meddelas djurhållningsförbud. Avsikten med denna utvidgning av bestämmelsen är att förbättra djurens situation genom att förbjuda personer som är olämpliga eller oförmögna att dra försorg om djurens välbefinnande att hålla djur, oavsett vad som orsakar denna olämplighet eller oförmögenhet.

Ett djurhållningsförbud skall verkställas genast även om ändring i ärendet har sökts. För att underlätta tillsynen över att förbudet iakttas föreslås domstolen vara skyldig att underrätta landskapsstyrelsen när ett djurhållningsförbud har meddelats. Landskapsstyrelsen meddelar sedan vid behov de andra tillsynsmyndigheterna.

61 § Brotts mot tystnadsplikt. För brott mot tystnadsplikt enligt denna lag föreslås att straffet skall vara böter eller fängelse i högst ett år. Gärningen är ett målsägandebrott, för vilket allmän åklagare inte får väcka åtal om inte målsäganden anmäler brottet till åtal.

62 § Förverkandepåföljd. Bestämmelser om förverkandepåföljd tillhör rikets lagstiftningsbehörighet. För klarhetens skull föreslås ändå att denna paragraf intas i den föreslagna landskapslagen. Eftersom innehållet är detsamma i sak som i motsvarande bestämmelse i rikslagstiftningen kan detta ske med stöd av 19 § 3 mom. självstyrelselagen.

8 kap. Särskilda bestämmelser

63 § Ändringssökande. Enligt paragrafen skall beslut som landskapsstyrelsen fattat kunna överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen såsom stadgas i 25 § självstyrelselagen för landskapet Åland (71/91). Beslut som polisen fattat skall kunna överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. I 14 § landskapslagen om hälso- och sjukvården stadgas om sökande av ändring i beslut som Ålands hälso- och sjukvård fattat, den bestämmelsen föreslås bli tillämpad även när det gäller beslut som fattas med stöd av den här föreslagna lagen.

Med tanke på djurens välbefinnande och djurägarens eller -innehavarens rättsskydd föreslås att besvär över beslut som fattats med stöd av djurskyddslagen skall behandlas i brådskande ordning. Slutligen föreslås också en möjlighet att föreskriva att vissa beslut skall verkställas trots att ändring har sökts. Det är frågan om sådana situationer där bristerna i djurskyddet är så allvarliga att det inte kan anses godtagbart att avhjälpandet av dem fördröjs så att missförhållandena fortgår under en eventuell process.

64 § Kostnader. Djurägaren eller -innehavaren är skyldig att stå för de kostnader som åtgärder enligt 49 och 51 §§ föranleder. Om åtgärderna inbringar någon inkomst skall den tillfalla ägaren eller innehavaren efter att kostnaderna dragits bort. Inkomst kan fås till exempel genom att ett djur sålts eller slaktats eller genom försäljning av mjölk, ägg eller ull som djuret producerat.

I 2 mom. föreslås att landskapet skall kunna gå in och i första hand stå för sådana kostnader som föranleds av åtgärder enligt 51 §. Brådskande åtgärder för att trygga djurens välbefinnande kan exempelvis innefatta anskaffning av foder till dem. För att inte riskera dröjsmål som leder till äventyrande av djurens välbefinnande bör landskapet ansvara för kostnaderna. Dessa skall emellertid i efterhand krävas in av djurens ägare eller innehavare. Vidare stadgas i 3 mom. att de kostnader som avses i paragrafen skall kunna indrivnas utan dom och beslut såsom stadgas om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg, samt att landskapet skall stå för kostnaderna i de fall de inte kan indrivnas. Bestämmelserna i det sistnämnda momentet motsvaras av 13 § 3 mom. i den gällande lagen. Innan lagstiftningsbehörigheten avseende djurskyddet överfördes till landskapet var det staten som stod för kostnader som inte kunde indrivnas.

65 § Ersättning. Enligt paragrafen skall djurägaren eller -innehavaren betala ersättning till den veterinär som utför en inspektion inför en djurtransport. Landskapsstyrelsen skall dock ha möjlighet att bestämma att ersättningen först skall erläggas av landskapets medel för att sedan krävas in från djurägaren eller -innehavaren.

66 § Närmare bestämmelser. Den föreslagna lagen är uppbyggd på ett sådant sätt att den skall följas upp med detaljbestämmelser vilka föreslås bli utfärdade i landskapsförordning.

67 § Ikraftträdande. Eftersom genomförandet av de EG-direktiv som berör djurskyddet redan är försenat är avsikten att den här lagen skall träda i kraft så fort som möjligt. Datum för ikraftträdande lämnas därför öppet. Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande djurskyddslagen samt förordningen om kringföringshandel med husdjur vad gäller tillämpningen i landskapet. De riksförordningar som antagits med stöd av den gällande lagen upphävs automatiskt genom att lagen upphävs. Landskapsstyrelsen avser att utarbeta erforderliga landskapsförordningar som kan träda i kraft samtidigt som den föreslagna lagen.

Ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft skall slutbehandlas enligt den nu gällande lagstiftningen.

68 § Övergångsbestämmelser. I paragrafen föreslås att den som bedriver sådan verksamhet som enligt förslaget är anmälningspliktig skall ha ett år på sig att inkomma med anmälan till landskapsstyrelsen. När det gäller verksamhet som är tillståndspliktig föreslås en period på sex månader under vilken verksamhetsidkaren skall ansöka om erforderligt tillstånd.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lag.

DJURSKYDDSLAG för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut stadgas:

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa att djur skyddas mot lidande samt att främja djurs välbefinnande.

2 §

Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om hur djur skall behandlas och hanteras. Lagen är tillämplig på alla djur.

Vid tillämpningen skall dessutom iakttas vad som bestäms särskilt om avel, artificiell reproduktion av djur, jakt, fiske, naturvård och hälsovård samt vad som i rikslagstiftningen stadgas om genteknik.

3 §

Grundläggande principer

Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurens hälsa skall främjas och hänsyn skall tas till djurens fysiologiska och beteendemässiga behov.

Det är förbjudet att utsätta djur för onödigt lidande. Med onödigt lidande avses lidande som inte står i proportion till den nytta som erhålls. Med nytta avses endast nytta för djuret i fråga eller en godtagbar samhällelig nytta.

Djur får inte utsättas för sjukdom förutom vid försöksdjursverksamhet som bedrivs med landskapsstyrelsens tillstånd.

4 §

Uppsiktsskyldighet

Vårdnadshavare och andra som har uppsikt över barn som inte har fyllt 15 år ansvarar för att barnet inte behandlar djur på ett sätt som strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

2 kap. Djurhållning

5 §

Utrymmen för djur

Utrymmen där djur hålls skall ge djuren tillräckligt utrymme, ljus och skydd samt hållas rena och i övrigt vara anpassade till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som utsätter dem för onödigt lidande.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om utrymmen för djurhållning.

6 §

Tillsyn och skötsel av djur

Djur skall ges tillräckligt med lämplig föda, vätska och skötsel samt ges tillräcklig tillsyn. Djur som är i människans vård får inte överges. Djur som insjuknat skall ges ändamålsenlig vård.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som ställs på tillsynen och skötseln av djur.

7 §

Behandling av djur

Det är förbjudet att överanstränga djur, att dressera dem oskäligt strängt och att behandla dem alltför hårdhänt. Djur får inte hållas bundna på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Djur skall ges tillräcklig rörelsefrihet och möjlighet till vila.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om sådan behandling av djur som är förbjuden.

8 §

Operativa ingrepp m. m.

Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på djur såvida det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl.

Operativa ingrepp på djur får endast utföras av veterinär. Detsamma gäller för annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur. Om det lidande som behandlingen vållar är obetydligt eller om behandlingen är så brådskande att veterinär inte hinner tillkallas kan den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om undantag från 1 och 2 mom. Undantag får dock inte medges för åtgärder vars syfte är att ändra ett djurs utseende eller att göra det stumt. Landskapsstyrelsen kan förbjuda att djur används vid

tävlingar eller förevisas om de har utsatts för operativa ingrepp som är förbjudna enligt denna lag.

9 §

Avel och genteknik

Vid avel skall djurs hälsa och andra djurskyddssynpunkter beaktas.

Sådan avel och användning av avelsmetoder som kan utsätta djur för lidande eller som kan medföra betydande men för djurs hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om djurskyddskrav vid avel.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. är det förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurs hälsa eller välbefinnande. I övrigt gäller vad som i rikslagstiftningen stadgas om genteknik.

10 §

Påverkande av djurs prestationsförmåga

Det är förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat. Det är också förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga genom användande av redskap eller anordningar på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande.

Vid misstanke om att sådana ämnen, preparat, redskap eller anordningar som avses i 1 mom. har använts, har djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård rätt att få tillträde till de utrymmen där djuret hålls samt att ta de prov som behövs. Djurens ägare och innehavare är skyldig att bistå tjänstemannen vid provtagningen och att ge de upplysningar som behövs för tillsynen.

11 §

Ökande av djurs produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka djurs produktionsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan visas att dessa saknar en negativ påverkan på djurens hälsa eller välbefinnande.

Vid misstanke om att sådana ämnen eller preparat som avses i 1 mom. har använts skall 10 § 2 mom. tillämpas.

12 §

Tvångsmating av djur

Djur får inte tvångsmatas i gödningssyfte eller för att öka produktionen.

13 §

Redskap, anordningar och ämnen

Redskap, anordningar eller ämnen som är avsedda för djur och som uppenbart kan utsätta djuren för onödigt lidande får inte införas till landskapet, tillverkas, säljas, överlåtas eller användas.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka redskap, anordningar och ämnen som skall anses utsätta djur för onödigt lidande.

14 §

Tagande av vilda däggdjur och fåglar ur deras naturliga omgivning

Vilda däggdjur och fåglar får inte tas ur sin naturliga omgivning för att hållas i fångenskap, såvida det inte är frågan om djur som skall hållas i djurgård, om farmuppfödning för att producera kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion eller om farmuppfödning i viltvårdssyfte. Vilda däggdjur och fåglar får dock tas om hand för tillfällig sjukvård för djuret eller annat godtagbart tillfälligt behov eller vetenskapligt forskningsarbete.

Ett djur som tagits om hand tillfälligt skall återföras till sin naturliga omgivning då dess tillstånd möjliggör detta, om det kan antas att djuret utan svårighet anpassar sig till ett liv i naturtillstånd. Om djuret inte kan återföras till sin naturliga omgivning och vården av det inte kan ordnas, skall djuret avlivas.

15 §

Sjuka eller skadade djur

Då ett sjukt eller skadat djur överläts skall mottagaren underrättas om sjukdomen eller skadan.

Den som påträffar ett husdjur eller annat djur som är i människans vård och som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd skall själv hjälpa djuret eller göra anmälan därom till djurets ägare eller skötare eller till polisen eller till djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

Är det oskäligt svårt att göra en anmälan som avses i 2 mom. och är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt mot djuret att hålla det vid liv, får det avlivas. Om detta skall utan dröjsmål göras en anmälan som avses i 2 mom.

Vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd bör hjälpas. Är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt mot det att hålla det vid liv, får djuret avlivas. Om avlivning av vilda däggdjur och fåglar som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd gäller vad som stadgas i jaktlagen för landskapet Åland (31/85).

16 §

Tillvaratagna djur

Polisen ansvarar för förvaring och tillfällig skötsel av herrelösa hundar, katter och andra husdjur som tillvaratagits. Sådan förvaring och tillfällig skötsel skall ske i samråd med djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

Tillvarataget husdjur skall förvaras minst 15 dagar, varefter djuret kan säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Beslut om försäljning, överlåtelse och avlivning fattas av djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård, som också verkställer en eventuell avlivning.

Djurägaren eller -innehavaren är skyldig att ersätta kostnaderna för förvaring, skötsel och eventuell avlivning av djur som tillvaratagits.

17 §

Djurtävlingar

Djur får inte användas i tävlingsverksamhet på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Om det finns risk för att djur vid en tävling kan utsättas för lidande, skall arrangören på egen bekostnad kalla en veterinär till tävlingen. Veterinären skall övervaka att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs vid tävlingen. Landskapsstyrelsen kan vid behov bestämma att en veterinär skall kallas till en tävling på arrangörens bekostnad.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om att viss tävlingsverksamhet alltid skall övervakas av veterinär såsom avses i 1 mom.

18 §

Övervakning av djurtävlingar

Veterinär som kallats till tävling skall förbjuda användningen av djur vid tävlingar om det finns grundad anledning att misstänka att djuret används i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om djurets ägare eller innehavare inte följer ett av veterinär meddelat förbud är tävlingsarrangören skyldig att förhindra att djuret deltar i tävlingen. Tävlingsarrangören kan i detta syfte avbryta tävlingen eller omhänderta djuret under den tid tävlingen pågår. Polisen skall vid behov ge tävlingsarrangören handräckning för verkställande av förbudet.

19 §

Andra tillställningar där djur testas

Med djurtävlingar likställs vid tillämpningen av 17 och 18 § tillställningar där djurs avelsvärde, bruksvärde eller andra egenskaper testas på ett sätt som kan utsätta djur för lidande.

20 §

Fotografering, filminspelning samt förevisning av djur

Djur får inte användas vid fotografering, filminspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att de utsätts för lidande.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan landskapsstyrelsen på ansökan bevilja tillstånd att använda djur vid fotografering eller filminspelning om det finns särskilda skäl därtill och djuret endast kan utsättas för lindrigt lidande. Till sådant tillstånd kan fogas villkor som behövs med avseende på djurskyddet. Om villkoren inte iakttas kan tillståndet återkallas.

Närmare bestämmelser om fotografering och filminspelning som sker i vetenskapligt forskningssyfte eller därmed förknippat undervisningssyfte utfärdas vid behov med stöd av 41 §.

21 §

Överlåtelse av djur som pris

Det är förbjudet att överlåta djur som pris vid lotterier och tävlingar. Landskapsstyrelsen kan dock på ansökan bevilja tillstånd att överlåta djur som pris om det finns särskilda skäl därtill.

22 §

Rörlig handel

Det är förbjudet att idka rörlig handel med djur.

3 kap.**Djurtransporter**

23 §

Allmänna principer

Transport av djur skall ske på ett sådant sätt att djuren inte utsätts för onödigt lidande. Under transporten skall djuren skyddas mot skada och sjukdom. Djur som är i sådant tillstånd att transporten kan utsätta dem för onödigt lidande får inte transporteras.

24 §

Behandling av djur vid transport

Vid transport, inberäknat lastning och avlastning, skall djur behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid lastning och avlastning.

Djur skall få tillräcklig tillsyn under transport och deras välbefinnande skall tillgodoses. Djur skall ges vätska, lämplig föda och vila med lämpliga intervaller med beaktande

av den djurart som transporteras, djurens ålder, transportmedlet, transportförhållandena och transporttiden samt andra faktorer som inverkar på djurens behov av vätska, föda och vila under transporten. Vid behov skall djur mjölkas under transporten.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om behandling av djur vid transport samt om den utrustning som används vid lastning och avlastning.

25 §

Djur som blir sjuka eller skadas under transport

Djur som blir sjuka eller skadas under transport skall ges första hjälpen så snart som möjligt. Vid behov skall de transporteras för erforderlig vård eller avlivas på ett sätt som inte utsätter dem för onödigt lidande.

26 §

Transportmedel

Transportmedel för djur skall vara trygga och rymningssäkra och de får inte vara så beskaffade att de utsätter djuren för onödigt lidande under transport. Transportmedel för djur skall dessutom vara tillräckligt rymliga och ha tillräcklig ventilation. De djur som finns i transportmedlet skall kunna kontrolleras och vid behov skötas utan svårighet.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som transportmedel för djur skall uppfylla.

27 §

Dokument

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de dokument som skall åtfölja djurtransporter.

28 §

Särskilda villkor för transporter

Om ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller Europeiska gemenskapens rättsordning kräver det kan i landskapsförordning föreskrivas att ett villkor för transport av djur skall vara att djuren och transportutrymmet har inspekterats av en veterinär samt att denne har konstaterat att djuren är i tillräckligt god kondition för att kunna transporteras.

4 kap.

Avlivning och slakt

29 §

Avlivning av djur

Avlivning av djur skall ske så snabbt och smärtfritt som möjligt. Djur får avlivas endast av person som behärskar avlivning.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om avlivning av djur.

30 §

Slakterier och slaktplatser

Slakterier och slaktplatser skall vara konstruerade och utrustade så att verksamheten vid dem inte utsätter djur för onödigt lidande. Anläggningarna skall ha tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen för förvaring av djur som inte slaktas omedelbart efter ankomsten till anläggningen. Dessutom skall det finnas ändamålsenliga utrymmen för slakt och blodavtappning av djur som är sjuka eller skadade.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på slakterier och slaktplatser i djurskyddshänseende.

31 §

Behandling av djur som skall slaktas

Djur som hålls vid slakterier eller slaktplatser i väntan på slakt skall ges lämplig skötsel och tillräcklig tillsyn.

Vid förflyttning av djur inom slakteriområde skall djuren behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid förflyttning.

Djur får inte i väntan på slakt vistas i det rum eller på den plats där slakten utförs.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om behandling av djur som skall slaktas.

32 §

Slakt och därtill hörande åtgärder

Djur får inte utsättas för onödigt lidande i samband med slakt. Vid slakt skall djur avlivas eller bedövas innan blodet tappas av. Inga andra åtgärder än bedövning och blodavtappning får vidtas innan djuret är dött.

Person som utför slakt och därtill hörande åtgärder samt sköter och hanterar djur som skall slaktas skall ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för att vidta åtgärderna på ett vederbörligt sätt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på personer som avses i 2 mom. samt om särskilda djurskyddskrav i samband med slakt.

5 kap.

Anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet

33 §

Farmuppfödning av vilda djur i produktionssyfte

Endast de arter av vilda djur som anges i landskapsförordning får uppfödas i farm för att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion.

Innan farmuppfödning av vilda djur i syfte att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion inleds skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen. Skriftlig anmälan skall också göras innan sådan verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

34 §

Farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte

Innan farmuppfödning i viltvårdssyfte av vilda djur inleds, avslutas eller förändras väsentligt skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen.

35 §

Hållande av husdjur yrkesmässigt eller i större omfattning

Den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar saluföra, förmedla, hyra ut, föda upp, träna eller dressera andra husdjur än nyttodjur skall i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till landskapsstyrelsen. Skyldighet att göra skriftlig anmälan gäller också den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar ta om hand sådana djur för förvaring eller vård samt den som ämnar meddela undervisning i användning av sådana djur. Verksamhet som varaktigt omfattar fler än fem djur samtidigt anses ske i större omfattning. Skriftlig anmälan skall också göras innan ovan avsedd verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

36 §

Granskning av anmälan

Landskapsstyrelsen kan, efter att ha granskat en anmälan som avses i 33, 34 eller 35 §§, meddela verksamhetsidkaren föreskrifter som är påkallade av djurskyddsskäl. Om verksamheten inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av den och om verksamhetsidkaren inte avhjälpel bristfälligheter i verksamheten

inom utsatt tid, kan landskapsstyrelsen besluta att verksamheten skall upphöra. Innan beslutet fattas skall verksamhetsidkaren beredas möjlighet att yttra sig.

37 §

Förteckning

Den som bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 §§ skall upprätthålla en förteckning enligt landskapsstyrelsens anvisningar över de djur som verksamheten omfattar. Förteckningen skall på begäran uppvisas för tillsynsmyndigheten.

38 §

Förevisning av djur för allmänheten

Förevisning av vilda djur för allmänheten, användning av djur vid cirkus eller därmed jämförbar föreställning samt ambulerande djurutställning får endast ske med landskapsstyrelsens tillstånd. Tillstånd beviljas inte beträffande sådana djurarter som uppenbart utsätts för lidande genom verksamheten i fråga. Tillstånd får beviljas endast i de fall där det står klart att djuren hålls under djurskyddsmässigt godtagbara förhållanden och behandlas på ett från djurskyddssynpunkt godtagbart sätt.

39 §

Transport av djur i förvärvssyfte

Transport av djur samt uthyrning eller annan överlåtelse av transportmedel i förvärvssyfte får idkas endast med landskapsstyrelsens tillstånd.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden har tillgång till transportmedel som är lämpligt för djurtransporter samt att sökanden, eller person som är anställd hos sökanden, har erforderlig utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet av transport av djur samt hantering och skötsel av dem i samband med transporten. Kravet på utbildning eller erfarenhet behöver dock inte uppfyllas om verksamhetsidkaren endast avser att hyra ut eller överlåta transportmedel utan att själv transportera djur.

Den som har beviljats tillstånd enligt denna paragraf skall utan dröjsmål underrätta landskapsstyrelsen om förändringar som sker i fråga om transportmedlen, de personer som ansvarar för transportererna eller andra förutsättningar för tillståndet.

40 §

Register över djurtransportörer

Landskapsstyrelsen för ett register över de djurtransportörer som beviljats tillstånd enligt 39 §. Sådana uppgifter som behövs med tanke på tillsynen över djurtransporterna skall införas i registret. Verksamhetsidkaren är skyldig att tillhandahålla de uppgifter som krävs för registret. Tillsynsmyndigheterna har rätt att i tillsynssyfte använda registret över djurtransportörer. I övrigt tillämpas vid utlämnandet av uppgifter ur registret landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) eller vad som bestämts med stöd av den.

41 §

Försöksdjursverksamhet

Försöksdjursverksamhet som hänför sig till ryggradsdjur får bedrivas endast med landskapsstyrelsens tillstånd. Med försöksdjursverksamhet avses djurhållning för djurförsök samt utförande av olika experiment, test och undersökningar med försöksdjur eller med utnyttjande av försöksdjur.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden, eller person som är anställd hos sökanden, har erforderlig utbildning och kan anses lämplig att bedriva verksamheten samt att anläggningarna där verksamheten skall bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid beviljande av tillstånd till djurhållning för djurförsök skall behovet av försöksdjur särskilt beaktas. Tillstånd till annan försöksdjursverksamhet än djurhållning för djurförsök får beviljas endast om verksamhetens betydelse kan anses uppväga det lidande djuren utsätts för. Tillstånd får inte beviljas om det är möjligt att få likvärdig kunskap genom att använda andra metoder.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om djurskyddskrav vid bedrivande av försöksdjursverksamhet.

42 §

Tillståndsvillkor och återkallande av tillstånd

Tillstånd som beviljas enligt 38, 39 eller 41 §§ kan förenas med villkor som är påkallade av djurskyddsskäl. Landskapsstyrelsen kan återkalla ett tillstånd om den som beviljats tillståndet inte iakttar denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Tillståndet kan även återkallas om tillståndsvillkoren inte iakttas eller om verksamheten inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

43 §

Blanketter

Skriftlig anmälan och ansökan om tillstånd som avses i denna lag skall göras på blanketter som fastställts av landskapsstyrelsen.

6 kap.**Förvaltning och tillsyn**

44 §

Myndigheter

Förvaltningen av djurskyddet i landskapet handhas av landskapsstyrelsen som också leder den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag är Ålands hälso- och sjukvård samt polisen. Beträffande gränsveterinärens uppgifter inom gränsbevakningen gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen.

45 §

Djurskyddsövervakare

Landskapsstyrelsen kan på villkor som den föreskriver bevilja en person med erforderlig utbildning eller erfarenhet rätt att i egenskap av djurskyddsövervakare verkställa inspektioner som avses i 46 § 1 mom. Djurskyddsövervakaren skall ha en försäkring för eventuella skador som uppstår vid inspektionerna.

Landskapsstyrelsen kan återkalla rätten att verkställa inspektioner om djurskyddsövervakaren inte följer de fastställda villkoren. Rätten kan också återkallas av annan grundad anledning.

46 §

Inspektion

Om det finns anledning att misstänka att djur sköts, behandlas, används eller transporteras i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, har tillsynsmyndighet och djurskyddsövervakare rätt att utföra inspektion.

Landskapsstyrelsen får utföra inspektion vid djurtävlingar, tillställningar som avses i 17 §, förevisningar av vilda djur för allmänheten, cirkusar och därmed jämförbara föreställningar, ambulerande djurutställningar samt på platser där försöksdjursverksamhet eller verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 §§ bedrivs oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Inom slakteri- eller slaktplatsområde har dessutom den som fungerar som besiktningsveterinär rätt att inspektera djurtransporter samt utrymmen där djur hålls oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Den som utför inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektion kan djuren, utrymmen där de hålls, transportmedel samt föda, dryck, utrustning och redskap för djuren inspekteras.

47 §

Råd

Den som utför inspektion skall genom råd till djurägaren eller -innehavaren sträva efter att främja djurens välbefinnande samt verka för att avhjälpa lindriga missförhållanden i djurskyddshänseende.

På slakteri- eller slaktplatsområde skall råd som avses i 1 mom. ges till den som bär ansvaret för att missförhållandena har uppkommit.

48 §

Anmälan

Om Ålands hälso- och sjukvård, polisen eller djurskyddsövervakare vid en inspektion finner att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den överträtts, skall detta anmälas till landskapsstyrelsen som vid behov vidtar åtgärder enligt 49 och 50 §§.

49 §

Förbud och föreskrifter

Om det konstateras att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts får landskapsstyrelsen meddela djurägare eller -innehavare de förbud och föreskrifter som behövs för att förhindra att det lagstridiga förfarandet fortsätter eller upprepas. Vid meddelande av förbud och föreskrifter får djurägaren eller -innehavaren även åläggas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

50 §

Vite och hot om tvångsutförande

Landskapsstyrelsen kan förena ett förbud eller ett åläggande som meddelas med stöd av 49 § med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

51 §

Brådskande åtgärder

Om det behövs av djurskyddsskäl, får tillsynsmyndighet med avvikelse från 48 och 49 §§ vidta omedelbara åtgärder för att trygga djurs välbefinnande. I detta syfte kan djuren ges skötsel, foder eller annat som är absolut nödvändigt för deras välbefinnande. Djur kan även flyttas för vård på annan plats eller, om detta inte är möjligt eller ändamålsenligt, avlivas, sändas till slakt eller säljas till gängse pris. Om det är möjligt skall åtgärder enligt detta moment vidtas i samråd med veterinär.

Om annan tillsynsmyndighet än landskapsstyrelsen vidtagit åtgärder enligt 1 mom. skall landskapsstyrelsen underrättas om åtgärderna.

52 §

Hörande

Innan beslut enligt 49 eller 50 §§ fattas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig. Innan åtgärder enligt 51 § vidtas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig endast om denne kan anträffas omedelbart. Djurägaren eller -innehavaren skall underrättas om beslutet.

53 §

Omhändertagande och förstöring

Tillsynsmyndighet har rätt att omhänderta redskap, anordningar och ämnen som avses i 13 §. Innan beslut om omhändertagande fattas skall redskapets, anordningens eller ämnets ägare eller innehavare beredas möjlighet att yttra sig. Ägaren eller innehavaren skall underrättas om beslutet.

Om någon annan tillsynsmyndighet än polisen har verkställt ett omhändertagande enligt 1 mom. skall de föremål som omhändertagits omedelbart lämnas till polisen.

En anhållningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra redskap, anordningar och ämnen enligt 13 § som tas i beslag, om det är sannolikt att dessa skulle komma att dömas förverkade till staten och saknar betydande värde.

54 §

Undersökningar

För tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs får landskapsstyrelsen förordna veterinärer att utföra undersökningar i sådana djurhållningsenheter där djur hålls för idkande av näring, i djurtransporter samt i slakterier och på slaktplatser. Samma rätt har landskapsstyrelsen när det gäller fullgörandet av ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller då Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

Den som utför undersökningen har rätt att få tillträde till de utrymmen där djur hålls samt till de förråd och andra utrymmen som hänför sig till djurhållningen. Djurhållningsenhetens ägare eller innehavare samt slakteriets eller slaktplatsens ägare eller innehavare är skyldig att bistå den som utför undersökningen samt att, vid behov skriftligen, lämna de uppgifter som denne begär.

Vad som bestäms i 2 mom. gäller också för utländska inspektörer då ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

55 §

Utförande av inspektioner och undersökningar

Inspektioner och undersökningar enligt denna lag skall om möjligt utföras så att de inte medför olägenheter för djuren, djurhållningsenhetens ägare eller innehavare, djurtransporten eller djurhållningsenhetens verksamhet.

56 §

Handräckning

Polisen skall vid behov ge andra tillsynsmyndigheter samt veterinärer och inspektörer som utför undersökningar med stöd av 54 § handräckning vid tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs.

57 §

Tystnadsplikt

Den som vid tillsynen över att denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs eller vid utförandet av en undersökning enligt 54 § har fått kännedom om en enskild persons eller ett företags ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter får inte utan samtycke av den som saken gäller röja dessa uppgifter för utomstående eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

Oavsett vad som stadgas i 1 mom. får dock upplysningar och dokument lämnas till

- 1) tillsynsmyndigheterna för utförande av uppgifter enligt denna lag,
- 2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheter för utredande av brott,
- 3) myndighet som behandlar sökande av ändring i ett ärende enligt denna lag, eller
- 4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av ett internationellt avtal som är förpliktande för landskapet eller av Europeiska gemenskapens rättsordning, då avtalet eller rättsordningen förutsätter detta.

7 kap.

Ansvarsbestämmelser

58 §

Djurskyddsförseelse

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

- 1) inför till landskapet, tillverkar, säljer eller överlåter sådana redskap, anordningar eller ämnen som har förbjudits i enlighet med 13 §;
- 2) bryter mot förbud som avses i 8 § 3 mom., 14 § 1 mom., 17, 20, 21 eller 21 §§ eller förbud som utfärdats med stöd av nämnda bestämmelser;
- 3) utan erforderligt tillstånd eller i strid med villkor som är förenat med sådant tillstånd idkar verksamhet som avses i 38, 39 och 41 §§;
- 4) inte iakttar den anmälningsplikt som föreskrivs i 33, 34 och 35 §§; eller
- 5) försummar skyldighet som föreskrivs i eller med stöd av 4 §, 14 § 2 mom., 15 §, 17, 18, 37 eller 40 §§

skall för *djurskyddsförseelse* dömas till böter, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

59 §

Djurplågeri

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

- 1) handlar i strid med 3, 5–7, 9–12, 23–25, 29, 31 eller 32 §§ eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem;

2) använder sådana redskap, anordningar eller ämnen som har förbjudits i enlighet med 13 §; eller

3) gör eller låter göra operativt ingrepp som är förbjudet i enlighet med 8 §
skall för *djurplågeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

60 §

Djurhållningsförbud

Den som döms för djurplågeri kan samtidigt dömas att förverka sin rätt att hålla djur. Djurhållningsförbud kan också meddelas personer som av skäl som avses i 3 kap. 3 § strafflagen inte ådöms något straff. Djurhållningsförbud kan meddelas för viss tid eller så att det blir bestående, och det kan gälla hållande av vissa arter eller djurhållning i allmänhet.

Djurhållningsförbud skall verkställas omedelbart även om ändring söks.

Om någon har meddelats djurhållningsförbud skall domstolen underrätta landskapsstyrelsen om detta.

61 §

Brott mot tystnadsplikt

Den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 57 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt djurskyddslagen för landskapet Åland* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal.

62 §

Förverkandepåföljd

Redskap, anordningar och ämnen som i strid med 13 § har införts till landskapet, tillverkats, sålts, överlåtits eller använts skall dömas förverkade till staten till den del förverkandepåföljden behövs för att trygga djurens hälsa eller välbefinnande eller för att förebygga brott mot djur.

Om redskap, anordningar eller ämnen som avses i 1 mom. inte kan dömas förverkade till följd av att de har gömts eller förstörts för att undvika förverkandepåföljd, kan i stället deras värde helt eller delvis dömas förverkat till staten. Vidare skall iakttas vad som i strafflagen bestäms om förverkande av den ekonomiska fördel som brott berett.

8 kap. Särskilda bestämmelser

63 §

Ändringssökande

Beslut som landskapsstyrelsen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polisen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Om sökande av ändring i beslut som Ålands hälso- och sjukvård fattat gäller vad som stadgas i landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/93).

Besvär över beslut som fattats med stöd av denna lag skall behandlas i brådskande ordning.

I beslut som fattats med stöd av 49–51 eller 53 §§ får föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring sökts, såvida inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

64 §

Kostnader

Djurägaren eller -innehavaren skall betala de kostnader som föranleds av åtgärder enligt 49 och 51 §§. Om åtgärder som vidtagits enligt nämnda paragrafer har inbringat någon inkomst skall kostnaderna avdras från den erhållna inkomsten och återstoden ges till djurägaren eller -innehavaren.

Kostnader som föranleds av åtgärder enligt 51 § kan av särskilda skäl i första hand betalas av landskapet. Djurägaren eller -innehavaren ansvarar dock för den slutliga betalningen av kostnaderna enligt 1 mom.

Kostnader som avses i denna paragraf får indrivas utan dom eller beslut i den ordning som stadgas om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg. Om kostnaderna inte kan indrivas ersätts de av landskapets medel.

65 §

Ersättning

Djurägaren eller -innehavaren skall betala ersättning till den som utför inspektion som avses i 28 §. I landskapsförordning kan föreskrivas att sådan ersättning betalas ur landskapets medel och uppbärs hos djurägaren eller -innehavaren.

66 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

67 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller tillämpningen i landskapet Åland, djurskyddslagen av den 27 januari 1971 (FFS 91/1971) och förordningen den 10 maj 1968 om kringföringshandel med husdjur (FFS 280/1968) samt de ändringar i dessa författningar som tillkommit före 1 januari 1993. När det i andra lagar ingår en hänvisning till den upphävda lagen gäller hänvisningen denna lag efter att den har trätt i kraft.

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller vid lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

68 §

Övergångsbestämmelser

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 §§ skall inom ett år från ikraftträdandet anmäla verksamheten till landskapsstyrelsen.

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 39 § 1 mom. skall inom sex månader från ikraftträdandet ansöka om landskapsstyrelsens tillstånd för verksamheten.

Mariehamn den 10 oktober 1997

L a n t r å d

Roger Jansson

Föredragande ledamot

Gun Carlson